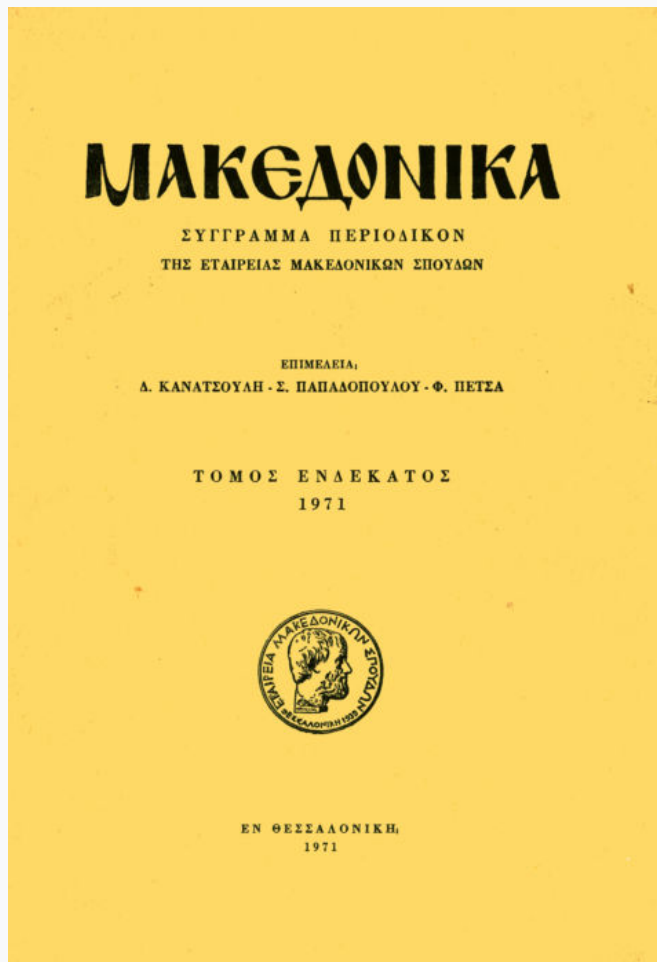

Μακεδονικά

Τόμ. 11, Αρ. 1 (1971)

Φιλεκπαιδευτικοί και φιλανθρωπικοί σύλλογοι εν Μακεδονία κατά τα τελευταία έτη της τουρκοκρατίας: Θεσσαλονίκη-Σέρραι-Γευγέλη

Αθανάσιος Α. Αγγελόπουλος

doi: [10.12681/makedonika.947](https://doi.org/10.12681/makedonika.947)

Copyright © 2014, Αθανάσιος Α. Αγγελόπουλος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αγγελόπουλος Α. Α. (1971). Φιλεκπαιδευτικοί και φιλανθρωπικοί σύλλογοι εν Μακεδονία κατά τα τελευταία έτη της τουρκοκρατίας: Θεσσαλονίκη-Σέρραι-Γευγέλη. *Μακεδονικά*, 11(1), 342-375.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.947>

ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΤΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - ΣΕΡΡΑΙ - ΓΕΥΓΕΛΗ

Οί σύλλογοι τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων ἐν Μακεδονίᾳ ἀποτελοῦν σπουδαῖον καὶ ἐν πολλοῖς ἀνεξερευνήτων εἰσέτι κεφάλαιον τῆς ἱστορίας τοῦ μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα τῆς τουρκοκρατίας. Εἰς ὄλας σχεδὸν τὰς πόλεις καὶ κωμοπόλεις, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄρκετὰ χωρία, ὑπῆρχον ὀργανωμένοι σύλλογοι μὲ φιλεκπαιδευτικὸν καὶ φιλανθρωπικὸν χαρακτῆρα, οἱ ὅποιοι ὅμως ἐκ παραλλήλου ἐξυπηρετοῦν σπουδαῖα ἔθνικὰ συμφέροντα τοῦ Γένους. Ἡ δραστηριότης πολλῶν ἐξ αὐτῶν ἔχει ἀρκούντως μελετηθῆ, ἐνῶ ἡ ἱστορία μερικῶν εἶναι ὀλίγον γνωστὴ καὶ περισσοτέρων παντελῶς ἄγνωστος.

Προσφάτως, κατὰ τὴν ἔρευναν εἰς τὸ ἱστορικὸν ἀρχεῖον τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἐπεσημάνθη ἀρχεῖακὸν ὑλικόν, προάγον καὶ διαφωτίζον ἐπὶ πλεόν τὰς γνώσεις μας περὶ τῆς δραστηριότητος ἀγνώστων εἰσέτι ἢ πολὺ ὀλίγον γνωστῶν φιλεκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν συλλόγων εἰς τὴν Θεσσαλονικίην καὶ τὰ περίχωρα αὐτῆς, τὰς Σέρρας καὶ τὴν Γευγελή. Ἡ δραστηριότης, ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ σκοπιμότης μερικῶν συλλόγων τῆς κατηγορίας, τὴν ὅποιαν ἀνεφέραμεν, θὰ ἀπασχολήσῃ τὴν παρούσαν ἐργασίαν, ἐν τέλει τῆς ὁποίας δημοσιεύονται καὶ ὀρισμένοι κανονισμοὶ συλλόγων, οἱ ὅποιοι χειρόγραφοι σφύζονται εἰς τὸ μνημονευθὲν ἀρχεῖον.

Α'

1. ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σπουδαιότερος ἐξ ὄλων ὑπῆρξεν ὁ «Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος Θεσσαλονίκης» ἰδρυθεὶς τὸ 1872. Ἄλλοι σύλλογοι: «Ὁ Σωτήρ», «Ὁ Εὐαγγελισμὸς» ἰδρυθεὶς τὸ 1883, ὁ «Ὁμιλος Φιλομούσων» ἰδρυθεὶς τὸ 1899 (ἐξ αὐτοῦ προῆλθεν ὁ γυμναστικὸς σύλλογος «Ὁ Ἡρακλῆς» ἰδρυθεὶς τὸ 1908), ὁ «Σύνδεσμος Ἐρασιτεχνῶν» ἰδρυθεὶς τὸ 1901, ὁ «Ὀρφεὺς» ἰδρυθεὶς τὸ 1901, ὁ «Ἀπόλλων» ἰδρυθεὶς τὸ 1909, ἡ «Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν» ἰδρυθεῖσα τὸ 1871, ἡ «Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Κυριῶν» ἰδρυθεῖσα τὸ 1873 (ἐξ αὐτῆς προῆλθεν ἡ «Ἀδελφότης τῶν Δεσποινίδων»), ἡ «Ὁμόνοια» ἰδρυθεῖσα τὸ 1896¹.

1. Περί τῶν ἀνωτέρω φιλεκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν συλλόγων βλ. Σ τ. Πα-

Ἐκ τῆς ἐρεῦνης τῶν σχετικῶν φακέλων τοῦ ἱστορικοῦ ἀρχείου τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης ἐπεσημάνθη ἡ ὑπαρξίς καὶ ἄλλων φιλεκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν συλλόγων εἰς τὴν πόλιν αὐτήν. Οἱ σύλλογοι οὗτοι κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἰδρύσεως εἶναι οἱ ἐξῆς:

«Ἐργατικὸς καὶ Ὁμόνοια»¹ ἰδρυθεῖσα τὸ 1884, «Σωτήριος Ὁδηγός»² ἰδρυθεῖς τὸ 1902, «Ἡ Ἑλπίς»³ ἰδρυθεῖσα τὸ 1904, «Ὁ Εὐαγγελισμὸς»⁴ ἰδρυθεῖς τὸ 1904, «Ἅγιος Μηνᾶς»⁵ ἰδρυθεῖς τὸ 1904, «Ἀνατολικὴ Ἐνωσις»⁶ ἰδρυθεῖσα τὸ 1908 καὶ ὁ «Πολιτικὸς Σύνδεσμος»⁷ ἰδρυθεῖς τὸ 1909.

«Σωτήριος Ὁδηγός»: Συνεστήθη κατόπιν πρωτοβουλίας τῶν: Βασιλείου Κυριακοῦ, Παναγιώτου Καραγκιωνίδου καὶ Θεοφάνους Παναγιωτοπούλου δι' αἰτήσεώς των πρὸς τὸν Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιον (ἀπὸ 27 Ἰανουαρίου 1902)⁸. Ἐκ τοῦ συναπτομένου τῆ αἰτήσεως σχετικοῦ κανονισμοῦ (ἄρθρ. 1)⁹ συνάγεται ὅτι «σκοπὸς τῆς Ἀδελφότητος ταύτης ἔσται ἡ ἐκμάθησις τῶν Δογμάτων, Μυστηρίων καὶ ἐντολῶν τοῦ θεοῦ Νόμου πρὸς σωτηρίαν ψυχικὴν τῶν Ἀδελφῶν καὶ υπεράσπισιν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐτέρως φρονούντων καὶ παντὶ σθένει προσπαθόντων νὰ ἀποπλανῶσιν ἀπλουστέρους τινὰς Ἀδελφοὺς Χριστιανούς».

παδοπούλου, Ἐκπαιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν τελευταῖο αἰῶνα τῆς τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη 1970, σ. 110-125, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Ἐκτὸς τῶν φιλεκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν σωματείων ὑπῆρχον καὶ ἄλλα μὲ καθαρῶς κοινωνικόν, ἐπαγγελματικόν (συντεχνία) καὶ πολιτικὸν χαρακτῆρα. Εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν σύλλογοι τῆς δευτέρας αὐτῆς κατηγορίας ὑπῆρξαν: ἡ «Ἑλληνικὴ Λέσχη» ἰδρυθεῖσα τὸ 1879, ἡ «Ἐπίκουρος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ διδασκάλων Ἐταιρεία» ἰδρυθεῖσα τὸ 1909, ὁ «Σύνδεσμος τῶν Ὀθωμανῶν Ἑλλήνων διδασκάλων» ἰδρυθεῖς τὸ 1912 καὶ ὁ «Ἐθνικὸς Σύνδεσμος» ἰδρυθεῖς μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ νεοτουρκικοῦ συντάγματος. Πρβλ. Στ. Παπαδοπούλου, αὐτόθι, σ. 125-126. Περισσότερα στοιχεῖα περὶ τῶν μνημονευθέντων τούτων συλλόγων βλ. εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης (εἰς τὸ ἐξῆς ΑΜΘ), Φακέλλους (εἰς τὸ ἐξῆς Φ.) 1.078-1.079, ἔνθα σφάζεται ἡ ἀλληλογραφία τῶν συλλόγων μετὰ τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Ἐνταῦθα ὑπάρχει, ὡσαύτως, χρήσιμον ὕλικόν κυρίως διὰ τὰ ἐπαγγελματικὰ σωματεία (συντεχνία) Θεσσαλονίκης.

1. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἐγγρ. 9.869.

2. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἐγγρ. 9.873.

3. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἐγγρ. 9.884.

4. ΑΜΘ, Φ. 1.078, ἔνθα σφάζεται ἀδέσποτος ὁ σχετικὸς κανονισμὸς χειρόγραφος.

5. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἐγγρ. 9.921.

6. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἐγγρ. 9.874.

7. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἐγγρ. 9.917.

8. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἐγγρ. 9.873.

9. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἐγγρ. 9.873, ἔνθα ἐπισυνάπτεται ὁ σχετικὸς κανονισμὸς χειρόγραφος, περιλαμβάνων τέσσαρα ἐν ὄλῳ ἄρθρα: τὸ κείμενον δημοσιεύεται ἐν τέλει τοῦ παρόντος, ὡς ὑπ' ἀριθ. 1.

Τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπετύγχανε τὴν ἀποστολὴν τῆς ἡ ἀδελφότης αὕτη, συνίσταντο εἰς τὸν καθ' ἑκάστην Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν ὑποδειγματικὸν ἐκκλησιασμὸν ἀπάντων τῶν μελῶν, εἰς τὰς συγκεντρώσεις ἄπαξ τῆς ἐβδομάδος, τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς, πρὸς ἀνάγνωσιν τοῦ Κυριακοδρομίου τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη, τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Ἡλίου Μηνιάτη, τῶν λόγων τοῦ Γρηγορίου Γώγου καὶ τῆς Ἱερᾶς Κατηχήσεως τοῦ Πλάτωνος Μόσχας καὶ εἰς τὴν καθ' ἑκάστην ἐβδομάδα τακτικὴν συνδρομὴν εἰς τὸ ταμεῖον δι' 1½ γροσίου πρὸς ἴδρυσιν βιβλιοθήκης τῆς ἀδελφότητος.

«**Α γ ι ο ς Μ η ν ᾶ ς**»: Ὁ σύνδεσμος Βαρδαρίου «Ἅγιος Μηνᾶς» εἶχε, σὺν τοῖς ἄλλοις, ὡς ἀποστολὴν του τὴν ἐθνικὴν ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ τῶν μελῶν τῆς ἐνορίας «Ἄγιος Μηνᾶ», ὅπου εἰργάζετο ἡ σλαβικὴ προπαγάνδα¹.

«**Ὁ Εὐ α γ γ ε λ ι σ μ ὁ ς**»: Ὁ σκοπὸς τοῦ σωματείου τούτου, βάσει τοῦ κανονισμοῦ του (ἄρθρ. 1)², ἦτο τριπλοῦς: Πρῶτον «ἡ συναδέλφωσις καὶ πνευματικὴ τῶν μελῶν ἀνάπτυξις», δεῦτερον «νὰ ἐπέρχεται βοήθῃς εἰς τοὺς ἀδυνατοῦντας νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ τελευταῖα αὐτῶν Χριστιανικὰ καθήκοντα» καὶ τρίτον «ἡ ἀνακούφισις παντὸς ἀποδεδειγμένου ἀπόρου διὰ παροχῆς χρημάτων».

Τὰ μέσα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου συνίσταντο: εἰς τὴν ἴδρυσιν οἰκήματος πρὸς συνάθροισιν τῶν μελῶν δι' ἀνταλλαγὴν ἰδεῶν καὶ σύσφιγξιν τῶν φιλικῶν δεσμῶν, εἰς τὴν ἠθικὴν συμπαράστασιν καὶ συνεργασίαν τῶν μελῶν πρὸς ἄλληλα, εἰς τὴν σύστασιν ἀναγνωστηρίου καὶ σχηματισμὸν βιβλιοθήκης καὶ εἰς τὴν ὀργάνωσιν διαλέξεων περὶ ἐπικαίρων καὶ ὠφελίμων ζητημάτων. Τὸν συντονισμὸν τῆς ἀνωτέρω δραστηριότητος εἶχον ἀναλάβει δύο τμήματα: τὸ ἐντευκτήριον καὶ τὸ ἀναγνωστήριον (ἄρθρ. 3), τὰ ὁποῖα ἐλειτούργουν βάσει ἐδικῶν κανονισμῶν καὶ διηυθύνοντο ὑπὸ διμελοῦς κοσμητείας (ἄρθρ. 27, 28 καὶ 30).

Τὸ σωματεῖον διωκεῖτο ὑπὸ ἐννεαμελοῦς διοικητικοῦ συμβουλίου, ἀποτελουμένον ἐξ ἐνὸς προέδρου, ἀντιπροέδρου, γενικοῦ γραμματέως, ἐδικοῦ γραμματέως, ταμίου, ἐδικοῦ ταμίου καὶ τριῶν συμβούλων (ἄρθρ. 26) καὶ ἐκλεγομένου ἐν γενικῇ συνεδρίᾳ τῶν μελῶν δι' ἐν ἔτος ἀπὸ 22 Μαΐου μέχρι 31 Μαΐου (ἄρθρ. 29). Ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς ἀδελφότητος εἶχεν ὀρισθῆ

1. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀριθ. ἐγγρ. 9.921.

2. Ὁ κανονισμὸς οὗτος ἀποτελεῖται ἐκ 54 ἄρθρων εἰς ὅκτω κεφάλαια: τὸ πρῶτον ὁμιλεῖ περὶ τοῦ σκοποῦ (ἄρθρ. 1-3), τὸ δεύτερον περὶ τῶν μελῶν (ἄρθρ. 4-13), τὸ τρίτον περὶ γενικῶν διατάξεων (ἄρθρ. 14-22), τὸ τέταρτον περὶ ὀρηγῶν καὶ εὐεργετῶν (ἄρθρ. 23), τὸ πέμπτον περὶ πόρων τοῦ σωματείου (ἄρθρ. 24-25), τὸ ἕκτον περὶ γενικῆς διοικήσεως (ἄρθρ. 26-31), τὸ ἕβδομον περὶ ἰδιαιτέρων καθηκόντων τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου (ἄρθρ. 32-40) καὶ τὸ ὄγδοον περὶ γενικῶν συνεδριάσεων (ἄρθρ. 41-54)· τὸ κείμενον δημοσιεύεται ἐν τέλει τοῦ παρόντος, ὡς ὑπ' ἀριθ. 2.

ἡ τρίτη Κυριακὴ τοῦ μηνὸς Μαΐου (ἄρθρ. 51), ὡς σύμβολον δὲ κατὰ τὰς ἐορτάς καὶ ἐκδηλώσεις παρουσιάζετο «ταινία ἑλληνικοῦ χρώματος, ἐφ' ἧς διὰ μελανῶν γραμμάτων ἐφέρετο ἡ ἐπωνυμία **Σ ω μ α τ ε ῖ ο ν Ὁ Εὐ α γ γ ε λ ι σ μ ὸ ς 1904**» (ἄρθρ. 52).

«**Ἀ ν α τ ο λ ι κ ῆ Ἔ ν ω σ ι ς**»: Εἰς ἔγγραφον τοῦ σωματείου πρὸς τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Ἀλέξανδρον (ἀπὸ 6 Μαρτίου 1908), ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν: Ἰω. Γεωργιάδου, Κ. Νικολοπούλου καὶ Α. Μπαχαράκη, ἐζητεῖτο ἡ μεσολάβησις τοῦ μητροπολίτου παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ὅπως ἀναγνωρισθῆ τὸ σωματεῖον τῶν, ἀνετίθετο ἡ ἐπίσημος προεδρία εἰς τὸν μητροπολίτην καὶ καθορίζετο ὁ σκοπὸς τοῦ σωματείου ὡς καθαρῶς ἀγαθοεργός, ἦτοι περιθάλψις τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προσφύγων καὶ ἀρωγὴ τῶν ἀπόρων¹.

«**Π ο λ ι τ ι κ ὸ ς Σ ὕ ν δ ε σ μ ο ς**»: Ὁ σύλλογος οὗτος εἶχε πολιτικὸν χαρακτήρα. Τοῦτο ὑποδηλοῖ βεβαίως ἡ ὀνομασία του, ἀλλὰ ἐξάγεται κυρίως ἐκ τινος ἐγγράφου τοῦ συλλόγου πρὸς τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Ἀλέξανδρον, πρὸς τὸν ὅποιον ἐκοινοποιεῖτο ὁ διορισμὸς δύο μελῶν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ συνδέσμου, τοῦ Δ. Ρίζου καὶ Κ. Χατζηαντωνίου, «ὅπως μετ' ἄλλων ἀντιπροσώπων συσκεφθῶσι ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει περὶ ὑποδείξεως ὑποψηφίων ὁμογενῶν βουλευτῶν τοῦ Σαντζακίου Θεσσαλονίκης»².

2. Ο ΕΝ ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΩ «ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ» ΚΑΙ Ο «ΟΜΙΛΟΣ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ»

«**Σ ὕ λ λ ο γ ο ς τ ῶ ν Κ υ ρ ι ῶ ν**»: Εἰς τὸ Ἀσβεστοχώριον ὑπῆρχον τὰ κάτωθι σωματεῖα: «Μνημόσυνον» καὶ «Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Κυριῶν» διαλυθεῖσαι τὸ 1906-1907, ἡ «Λέσχη τῶν Νέων» διαλυθεῖσα συντόμως, ὁ «Ὅμιλος Εὐελπίδων» ἰδρυθεὶς τὸ 1903 καὶ διαλυθεὶς τὸ 1911 ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν καὶ ἡ «Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Κυριῶν» ἰδρυθεῖσα τὸ 1906 καὶ δρῶσα μέχρι σήμερον³. Τῆς τελευταίας ταύτης ἀδελφότητος εὔρομεν τὸ ἀρχικὸν χειρόγραφον τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἀποτεθειμένου εἰς τὸ ἱστορικὸν ἀρχεῖον τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης⁴.

1. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἔγγρ. 9.874.

2. ΑΜΘ, Φ. 1.079, ἀρ. ἔγγρ. 9.917.

3. Γ. Τ σ έ κ ο υ, Ἱστορία τοῦ Ἀσβεστοχωρίου, Θεσσαλονίκη 1957, σ. 127-134, 181-182. Πρβλ. Σ τ. Π α π α δ ο π ο ὕ λ ο υ, ἔ.ἀ., σ. 128-129.

4. ΑΜΘ, Φ. 843, ἀρ. ἔγγρ. 7.805. Ὁ κανονισμὸς οὗτος κάμνει λόγον περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ συλλόγου, τῶν μέσων πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του, περὶ τῶν πόρων καὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ, περὶ τῶν συνεδριῶν καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου. Διὰ τὸ δυσεῦρετον τοῦ κειμένου, ὁ κανονισμὸς οὗτος δημοσιεύεται ἐν τέλει τοῦ παρόντος, ὡς ἔπ' ἀριθ. 3.

Σκοπὸς τῆς ἀδελφότητος ταύτης, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 1 τοῦ καταστατικοῦ τῆς, ὑπῆρξε: Πρῶτον «ἡ ὑποστήριξις ἀπόρων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν διὰ τῆς παροχῆς ἐνδυμάτων καὶ ὑποδημάτων δις τοῦ ἔτους ἀναλόγως τῶν πόρων τοῦ Συλλόγου» καὶ δεύτερον «ἡ ἀποφυγὴ παντὸς κακοῦ ξενικοῦ ἐθίμου καὶ ἡ ἐπικράτησις ἀρχῶν τεινουσῶν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, καὶ εἰς τὴν Ἑλληνοπρεπῆ μόρφωσιν τῶν τέκνων», δηλαδὴ ἀπέβλεπεν εἰς καθαρῶς φιλανθρωπικούς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐθνικούς λαογραφικούς σκοπούς.

Ὁ «Σύλλογος τῶν Κυριῶν» Ἀσβεστοχωρίου διωκεῖτο ὑπὸ ἐννεαμελοῦς συμβουλίου, ἀποτελουμένου ὑπὸ προέδρου, ταμίου, γραμματέως καὶ ἑξ συμβούλων, ἐκλεγομένων ἐν γενικῇ συνεδριάσει τῶν μελῶν, ὠρισμένως κατ' Ἰανουάριον ἐκάστου ἔτους, δι' ἕν ἔτος.

«Ὁμιλος Εὐελπίδων»: Ἀπὸ ἐπιστολῆν τοῦ ὁμίλου πρὸς τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Ἀλέξανδρον (24 Ἰουνίου 1905), ὑπογεγραμμένην ὑπὸ τοῦ προέδρου αὐτοῦ Χρήστου Πελτέκη καὶ τοῦ γραμματέως Χρήστου Θωμαΐδη, δύναται τις νὰ προσδιορίσῃ ἐπακριβῶς τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἰδρύθη οὗτος, ὡς καὶ τὴν ἐν γένει δραστηριότητά του¹.

Διπλοῦς ὑπῆρξεν ὁ σκοπὸς τοῦ ὁμίλου: Πρῶτον ἡ ἐπιδίωξις τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ φρονήματος τῶν κατοίκων καὶ δεύτερον ἡ ἄγρυπνος περιφρούρησις τοῦ χωρίου κατὰ πάσης διεισδύσεως τῶν ξένων προπαγανδῶν (τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας καὶ τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Παύλου) καὶ συγχρόνως ἡ πρόληψις ἀπὸ τοῦ προσηλυτισμοῦ εἰς αὐτάς τῶν ἀπλοϊκῶν καὶ ἀνερματίστων ἐθνικῶς κατοίκων².

Τὰ μέσα πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ φρονήματος τῶν πολιτῶν συνίσταντο: εἰς τὰς κατ' ἰδίαν συζητήσεις ἐπὶ ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν θεμάτων, εἰς τὸν ἀδιάλειπτον συγχρωτισμὸν μετ' αὐτῶν, εἰς τὰς δημοσίας διαλέξεις εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ὁμίλου καὶ τέλος τὴν ἐκμίσθωσιν εἰδικοῦ διδασκάλου πρὸς συστηματικὴν διαφώτισιν τῶν κατοίκων.

Ὁ ὁμιλος εἶχε συλλάβει, ὡσαύτως, τὸ σχέδιον ἰδρύσεως νυκτερινῆς σχολῆς διὰ τοὺς ἀπόρους νέους καὶ τοὺς ἀναφαβήτους πολιτάς³. Ἡ ἀνωτέρω δραστηριότης τῶν ὀργανωμένων νέων Ἀσβεστοχωρίου ἐπεξετείνετο καὶ εἰς τὰ πέριξ χωρία⁴.

1. ΑΜΘ, Φ. 543, ἀρ. ἔγγρ. 7.783. Λόγῳ τῆς σπουδαιότητος, τὴν ὁποίαν ἐνέχει διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ «Ὁμίλου Εὐελπίδων», τὸ ἔγγραφον τοῦτο δημοσιεύεται νῦν τὸ πρῶτον ἐν τέλει τοῦ παρόντος, ὡς ὑπ' ἀριθ. 4.

2. ΑΜΘ, Φ. 543, ἀρ. ἔγγρ. 7.783, σ. 1.

3. ΑΜΘ, αὐτόθι, σ. 2.

4. ΑΜΘ, αὐτόθι, σ. 3.

3. Η ΕΝ ΜΠΕΡΟΒΩ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΟΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ «Η ΕΛΠΙΣ»

Ἡ ἑλληνική κοινότης Μπέροβο (ἢ Μπέροβα καὶ Μπερόβη, σήμερον Βερτίσκογ), ὑπαγομένη διοικητικῶς εἰς τὸν καζάν (ἐπαρχίαν) Λαγκαδᾶ, κατέβαλε φιλοτίμους προσπάθειας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας (ἀπὸ τοῦ 1901 καὶ ἐξῆς) διὰ τὴν σχολικὴν, κοινωνικὴν προκοπὴν τῶν μελῶν της¹. Οἱ κάτοικοί της, παρ' ὅλην τὴν πτωχείαν των, ἰδιαίτερας ἐμερίμνησαν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν σχολείου, τὸ ὁποῖον ἀπέκτησαν κατόπιν πολυετῶν ἀγῶνων καὶ θυσιῶν, τῇ συμπαραστάσει κυρίως τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης καὶ τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους².

Ἡ κοινότης τοῦ Μπέροβου κατὰ τὸ 1905 ἔκαμε ἐν περαιτέρῳ βῆμα εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν της· ἴδρυσεν τὴν ἀγαθοεργὸν ἀδελφότητα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἡ Ἑλπίς». Αὕτη ἔταξεν ὡς βασικὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς της, συμφῶνως πρὸς τὸ ἄρθρον 1 τοῦ κανονισμοῦ της³,

1. Εἶναι λίαν συγκινητικὴ μία ἐκκλησις τῆς κοινότητος ταύτης ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου 1901 διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν νηπιαγωγείου· ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς: «Βλέποντες τὰ περίξ ἡμῶν χωρία μερμῶντα περὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῶν διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν σχολειῶν των καὶ διὰ τῆς ἀνιδρύσεως νέων πρὸς ἐξημέρωσιν καὶ ἐξανθρωπισμὸν τῶν τέκνων των καὶ σχηματισμὸν τῆς κοινωνίας κατὰ θεόν, θὰ ὑπελειπόμεθα καὶ ἡμεῖς κατὰ πολὺ, ἂν μὴ ἐδεικνύομεν ζῆλον καὶ προθυμίαν διὰ τὸν εὐγενῆ τοῦτον ἀγῶνα. Καὶ ἀπὸ πολλοῦ μὲν εἰχομεν συλλάβη (sic) κατὰ νοῦν τὴν ἀνιδρυσιν νηπιαγωγείου, ἔνεκα ὁμῶς τῆς ἐλλείψεως κοινοτικῶν πόρων καὶ τῆς μεγάλης πενίας τῆς μαστιζούσης ἡμᾶς, ἄκοντες ἀνεβάλομεν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, περιμένοντες εὐνοϊκώτερας περιστάσεις. Ἐπειδὴ δέ, τῶν ἐτῶν παρερχομένων, οὐδεμία βελτίωσις τῆς οικονομικῆς ἡμῶν καταστάσεως ἐγένετο, ἡ δὲ ἔλλειψις τοιοῦτου σχολείου καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαισητή, ἐσκέφθημεν, ὅπως καταφύγομεν εἰς τοὺς φιλομούσους ὁμογενεῖς, ἐξαιτούμενοι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, βέβαιοι ὄντες ὅτι οὗτοι δὲν θέλουσιν ἀρνηθῆ τὸν ὄβολόν των ὑπὲρ τοσοῦτον ἱεροῦ σκοποῦ. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν διορίσαμεν ἀντιπρόσωπον τὸν πατριώτην μας κύριον Ἀστέριον Δημητρίου, εἰς τὸν ὅποιον δύναται ὁ βουλόμενος νὰ προσφέρῃ ὅ,τι προαίρεται, καταχωρίζων τὴν συνδρομὴν του εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον συνδρομῶν, ἐσφραγισμένον ὑπὸ τῆς χωρικῆς σφραγίδος καὶ ἐπικεκρωμένον ὑπὸ τῆς αὐτοῦ παναγιότητος τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης. Εὐελπιστοῦντες ὅτι ἡ ἐκκλησις ἡμῶν αὕτη εἰς τὰ φιλόδομα αἰσθημάτων σας θέλει εὐρη ἡχῶ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, διατελοῦμεν ἐκ τῶν προτέρων εὐγνώμονες. Τὸ κείμενον τῆς ἀνωτέρω ἐκκλήσεως σφάζεται εἰς τὸ ΑΜΘ, Φ. 540β, ἀριθ. ἔγγρ. 8.481.

2. ΑΜΘ, Φ. 540β, ἀρ. ἔγγρ. 8.487: «...ἡ στέρησις σχολείου μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἀρχήσωμεν (sic) τὴν ἀνέγερσιν τοιοῦτου πρὸς διείας, ὡς γνωρίζει ἡ ἱερὰ Μητρόπολις. Ἄλλ' ἢ ἀνέχου (sic) ἄφησε τὸ ἔργον ἀτελὲς καὶ ἡ ἀπελπισία μᾶς ἠνάγκασε νὰ στρέψωμεν τὰ βλέμματα καὶ πάλιν πρὸς τοὺς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Πατέρας· κοινῶς ἀπεφαστήθη (sic) νὰ σταλῶσιν ὡς ἐπίτροποι τῆς κοινότητος οἱ Αἰδεσιμώτατοι παπᾶ Νικόλαος καὶ κ. Παναγιώτης Χ' Δημητρίου, πληρεξουσίου (sic) πρὸς συνδρομὴν καὶ ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, ἐλείπειται (sic) ὁμῶς ἡ σύστασις τῆς Ὑμετέρας Παναγιώτητος (sic) καὶ παρακαλοῦμεν νὰ ἐκδώσητε συστατικὴν, δυνάμει τῆς ὁποίας δυνηθῶσιν νὰ συνάξωσιν συνδρομὴν...».

3. Σφάζεται χειρόγραφος εἰς τὸ ΑΜΘ, Φ. 540β, ἀριθ. ἔγγρ. 8.488-1, περιλαμβάνων 28 ἄρθρα εἰς ἕξ κεφάλαια: τὸ πρῶτον ὁμιλεῖ περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀδελφότητος (ἄρθρ. 1),

πρῶτον «τὴν βελτίωσιν καὶ προαγωγὴν τῆς ἐγχωρίου ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἐκπαιδεύσεως», δεύτερον «τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν τῶν μελῶν καὶ τοῦ καθόλου ὁμογενοῦς στοιχείου διάπλασιν» καὶ τρίτον «τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἀπόρων καὶ πασχόντων ὁμογενῶν».

Ὁ ἀνωτέρω σκοπός, τονίζεται ἀκολούθως εἰς τὸ αὐτὸ ἄρθρον τοῦ κα-
νονισμοῦ, θὰ ὑλοποιεῖτο: πρῶτον «διὰ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ὑποστηρίξεως
τῶν σχολείων Μπερόβης ἀναλόγως τῶν πόρων αὐτῆς», δεύτερον «διὰ συ-
στάσεως βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστηρίου» (ἄρθρ. 21), τρίτον «διὰ δημο-
σίων ἠθικῶν καὶ διδακτικῶν διαλέξεων καὶ κοινωφελῶν ἀναγνωσμάτων
εἰς ἃ ὀφείλουσι νὰ παρευρίσκωνται πάντα τὰ μέλη» (ἄρθρ. 22-23) καὶ τέ-
ταρτον «διὰ τῆς παροχῆς βοηθειῶν τοῖς ἀπόροις καὶ πάσχουσι ὁμογενέσι
κατὰ τὰς ἐορτάς ἰδίᾳ τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα». Ὁ σύλλογος
διώκειτο ὑπὸ συμβουλίου ἐξ ἑνὸς προέδρου, ἀντιπροέδρου, ταμίου, γραμμα-
τέως καὶ τριῶν μελῶν, ἐκλεγομένων κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν τακτικῶν μελῶν ἐν
γενικῇ συνεδρίᾳ τῶν μελῶν.

4. Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΓΑΠΑΤΕ ΑΛΛΗΛΟΥΣ»

Ἐξ ἐγγράφου πρὸς τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Ἐθανάσιον, ὑπ'
ἀριθ. πρωτ. 398 καὶ ἡμερομηνίαν 23 Νοεμβρίου 1902, φυλασσομένου εἰς
τὸν 1.078 φάκελλον τοῦ ἀρχείου τῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, πλη-
ροφοροῦμεθα ὅτι εἰς Ζάροβο (ἢ Ζαρόβη, σήμερον Νικόπολις) τῆς ἐπαρ-
χίας Λαγκαδᾶ ὑπῆρχε φιλεκπαιδευτικὸς σύλλογος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν
«Ἀγαπάτε Ἀλλήλους», ὁ ὁποῖος συνετήρει δι' ἰδίων πόρων τὸ σχολεῖον
τῆς περισωθείσης μικρᾶς ἑλληνικῆς κοινότητος ἐκ 10 περίπου οἰκογε-
νειῶν. Ἡ ἔθνικὴ προσφορά τοῦ συλλόγου τούτου πρὸς τὴν μικρὰν αὐτὴν
ἔστιν αὐτοῦ ἑλληνισμοῦ ὑπῆρξεν ἀξιόλογος, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐκ
τοῦ χωρίου τούτου ἀνεπήδησε ἡ πρώτη φλόξ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάν-
δας εἰς τὴν περιοχὴν Λαγκαδᾶ.

5. Η ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΟΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΚΑΜΕΝΙΚΩΝ «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»

Εἰς τὰς Σέρρας γνωστοὶ διὰ τὴν πολυσχιδῆ σχολικὴν, ἔθνικὴν καὶ
κοινωνικὴν δραστηριότητά των εἶναι οἱ κάτωθι σύλλογοι: «Ὁ Μακεδονικὸς
Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος» ἰδρυθεὶς τὸ 1870, ἡ «Φιλόμουσος Ἀδελφό-
της Οὐρανία Σερρῶν» ἰδρυθεῖσα τὸ 1879, ὁ «Ὀρφεὺς» ἰδρυθεὶς τὸ 1905, ὁ

τὸ δεύτερον περὶ τῶν μελῶν καὶ τῶν εὐεργετῶν τῆς ἀδελφότητος (ἄρθρ. 2-17), τὸ τρίτον
περὶ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Ἀδελφότητος (ἄρθρ. 8-15), τὸ τέταρτον περὶ τῶν
συνεδριάσεων (ἄρθρ. 16-20), τὸ πέμπτον περὶ βιβλιοθήκης (ἄρθρ. 2-23) καὶ τὸ ἕκτον περὶ
γενικῶν τινῶν διατάξεων (ἄρθρ. 24-28). Διὰ τὸ δυσεὔρετον τοῦ κειμένου, ὁ κα-
νονισμὸς οὗτος δημοσιεύεται ἐν τέλει τοῦ παρόντος, ὡς ὑπ' ἀριθ. 5.

«Ἐθνικός Σύνδεσμος» ἰδρυθεὶς τὸ 1909 καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ σωματεία: «Πρόνοια», «Τὸ Θεῖον Κήρυγμα» καὶ «Ἀδελφότης Κυρίων»¹.

Ἡ ἀδελφότης Καμενίκων «Ὁ Εὐαγγελισμός» ἰδρύθη τὸ 1890 καὶ ἐδραστηριοποιήθη βάσει κανονισμοῦ². Σκοπὸς τῆς ἀδελφότητος ταύτης, ὅπως δηλοῦται οὗτος εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ τῆς, ὑπῆρξε «κατὰ πρῶτον μὲν λόγον ἢ ἐκ βάθρων ἀνέγεροις κτιρίου ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο συνοικιῶν, Ἄνω καὶ Κάτω Καμενίκης, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἑλληνικὴ πλήρης δημοτικὴ σχολή, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἢ μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς σχολῆς ἄρωγὴ πρὸς συντήρησιν αὐτῆς».

Κατὰ βάσιν ὅμως ἡ σκοπιμότης τῆς ἀδελφότητος ταύτης δὲν ἦτο ἀπλῶς ἡ ἴδρυσις καὶ ἡ συντήρησις σχολείου διὰ τὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας τῶν δύο τούτων συνοικισμῶν, ἀλλὰ βαθυτέρα καὶ οὐσιαστικώτερα: ἡ διὰ τοῦ σχολείου ἐθνικὴ ἀντίδρασις κατὰ τῆς σλαβικῆς προπαγάνδας, ἡ ὁποία εἰς τοὺς δύο συνοικισμοὺς, Ἄνω καὶ Κάτω Καμενίκης, εἶχεν εἰσχωρήσει ἐπικινδύνως καὶ εἶχε προχωρήσει εἰς τὴν ἴδρυσιν μεγαλοπρεποῦς σχολείου πρὸς προσηλυτισμὸν εἰς αὐτὸ τῶν τέκνων τῶν κατοίκων τῶν δύο συνοικισμῶν³.

Ἡ ἀδελφότης εἰς ἐπιστολὴν τῆς ἀπὸ 25 Μαΐου 1894 πρὸς τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιον, τὴν συμπαρατάσασιν τοῦ ὁποίου ἐξαιτεῖται διὰ τὴν εὐδωσιν τοῦ ἔργου τῆς, σαφῶς ἐκθέτει τὴν ἀνωτέραν ἐθνικὴν σημασίαν τοῦ ἔργου τῆς: «Τὸ τελευταῖον ἀτυχεὲς γεγονός, τὸ ἀπασχολοῦν τὴν ἀλγεινὴν μέριμναν τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, Σεβασμιώτατε, διερμηνεύει σαφέστερα τὴν σημασίαν Σχολείου, ἰδρυθησομένου ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο συνοικιῶν τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἐν αἷς οἱ δεινοὶ ἀντίπαλοι, καταχθόνια βουλευμάτα κατὰ τῆς ἱερᾶς ὀρθοδοξίας βουλευόμενοι, τὴν σαγηνευτικὴν αὐτῶν προπαγάνδαν ἔστησαν καὶ παντοίας ἐξακολουθοῦσι μηχανώμενοι ἐνεργείας πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπικινδύνου δι' ἡμᾶς σκοποῦ τῶν.

1. Περὶ τῶν συλλόγων τούτων βλ. Σ τ. Π α π α δ ο π ο ὑ λ ο υ, ἔ.ἀ., σ. 54-58, ἐνθα λεπτομερέστερον περὶ τῶν εἰς Σέρρας συλλόγων μετὰ σχετικῆς βιβλιογραφίας.

2. Ἐδημοσιεύθη εἰς ἴδιον τεύχος εἰς Ἀθήνας τὸ 1894 ὑπὸ τὸν τίτλον «Κανονισμὸς τῆς ἐν Σέρραις Φιλοπροοδευτικῆς Ἀδελφότητος Καμενίκων Ὁ Εὐαγγελισμὸς» καὶ περιλαμβάνει 29 ἐν ὄλῳ ἄρθρα εἰς 8 κεφάλαια: τὸ πρῶτον καθορίζει τὸν σκοπὸν τῆς ἀδελφότητος, τὸ δεύτερον κἀμνει λόγον περὶ τῶν μελῶν αὐτῆς (ἄρθρ. 2-7), τὸ τρίτον ὁμιλεῖ περὶ δωρητῶν, εὐεργετῶν καὶ μεγάλων εὐεργετῶν (ἄρθρ. 8), τὸ τέταρτον περὶ διοικήσεως τῆς ἀδελφότητος (ἄρθρ. 9-18), τὸ πέμπτον περὶ συνεδριῶν αὐτῆς (ἄρθρ. 19-23), τὸ ἕκτον περὶ πόρων καὶ προσόδων (ἄρθρ. 24), τὸ ἕβδομον ὀρίζει τὰ περὶ ἔορτῶν καὶ ἀρχαιρεσιῶν τῆς ἀδελφότητος (ἄρθρ. 25), τὸ ὄγδοον περὶ εἰδικῶν ἐπιτρόπων (ἄρθρ. 26-27) καὶ τὸ ἕνατον περὶ σφραγίδος (ἄρθρ. 28-29)· διὰ τὸ δυσεῦρετον τοῦ κειμένου, ἀναδημοσιεύεται ὁ κανονισμὸς οὗτος ἐν τέλει τοῦ παρόντος, ὡς ὑπ' ἀριθ. 6.

3. Ν. Β λ ἄ χ ο υ, Τὸ Μακεδονικὸν ὡς φάσις τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζητήματος 1878-1908, Ἀθῆναι 1935, σ. 134.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων δελεαστικῶν μέσων, ὧν χρῆσιν ἐνδελεχῆ καὶ σύντονον ποιοῦνται, κυριώτατον καὶ ἀποτελεσματικώτατον ἐθεώρησαν τὴν ἴδρυσιν Σχολείου ἐπιδεικτικῆς καὶ δυναμένου νὰ θαμβώσῃ τὰ ὄμματα τῶν ἐν ταῖς δύο συνοικίαις, Ἐνω καὶ Κάτω Καμενίκη, οἰκούντων, ὧν οἱ πλεῖστοι διὰ τὴν ἀγροτικότητά τοῦ βίου καὶ ἄγνοιαν εὐδελέαστοι καὶ εὐσαγήνητοι εἰκότως νομίζονται. Πρὸς ματαίωσιν λοιπῶν καὶ ἐξουδετέρωσιν τοῦ ἐπιφύβου σκοποῦ τῶν δεινῶν ἀντιπάλων ἢ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ συστάσα ἡμετέρα Ἀδελφότης ἐνόμισε καθήκον αὐτῆς ἀπαραίτητον νὰ ἐντείνῃ τὰς πρὸς ἴδρυσιν ἡμετέρου σχολείου ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο εἰρημένων συνοικιῶν προσπαθείας τῆς καὶ νὰ ἐπιστεύσῃ τὸ ἔργον, ἐξαιτουμένη πρὸς τοῦτο ἐνθέρμως τὴν φιλογενῆ συνδρομὴν τῶν τε ἐγχωρίων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ὁμογενῶν»¹.

Ἡ ἀδελφότης διωφεύειτο ὑπὸ ἐνδεκαμελοῦς ἐπιτροπῆς: ἐκ τοῦ προέδρου, ἀντιπροέδρου, ταμίου, δύο γραμματέων, γενικοῦ καὶ εἰδικοῦ ταμίου καὶ ἕξ συμβούλων, ἐκλεγομένης κατ' ἔτος ἐν γενικῇ συνεδριάσει τῆς ἀδελφότητος ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν (ἄρθρ. 9), τὴν Παρασκευὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (ἄρθρ. 25), καὶ ἐώρταζε δις τοῦ ἔτους, τὴν 26ην Σεπτεμβρίου, ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου ἐτιμᾶτο ὁ ναὸς τῆς Ἐνω Καμενίκης καὶ τὴν 25ην Μαρτίου, ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅτε ἐπανηγύριζεν ὁ ναὸς τῆς Κάτω Καμενίκης.

6. ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΓΕΥΓΕΛΗΣ

Ἐπιπῆρχον: ἡ «Ἀδελφότης Κυριῶν», ἡ «Ἀδελφότης Ἑλληνίδων Κυριῶν» καὶ ἕνας φιλεκπαιδευτικὸς σύλλογος, ἔργον τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἡ ἴδρυσις καὶ συντήρησις τοῦ πρώτου νηπιαγωγείου τῆς πόλεως². Ἀπὸ ἔγγραφον τοῦ φιλεκπαιδευτικοῦ συλλόγου Γευγελῆς πρὸς τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιον πληροφορούμεθα ἐπὶ πλέον ὅτι ὁ σύλλογος οὗτος ἰδρύθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 1902 καὶ ἐπωνομάζετο «Φιλόπτωχος καὶ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης». Πρῶτος πρόεδρος αὐτῆς εἶχε διατελέσει ὁ Θ. Γεωργίου καὶ γραμματεὺς ὁ Γ. Μοσχόπουλος³.

Β'

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ «ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΟΔΗΓΟΣ»

Ἄρθρον Α'. Ὁ σκοπὸς τῆς Ἀδελφότητος ταύτης ἔσεται ἡ ἐκμάθησις τῶν Δογμάτων, Μυστηρίων καὶ ἐντολῶν τοῦ θεοῦ Νόμου πρὸς σω-

1. ΑΜΘ, Φ. 5398, ἀρ. ἔγγρ. 8.572, ἐνθα ἐπισυνάπτεται ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κανονισμὸς.

2. Στ. Παπαδόπουλου, ἑ.ἀ., σ. 71-72.

3. ΑΜΘ, Φ. 1.078, ἐνθα ἀδέσποτον σφάζεται τὸ ὑπ' ἀριθ. πρῶτ. 11 καὶ ἡμερομηνίαν 3 Δεκεμβρίου 1902 ἔγγραφον.

τηρίαν ψυχικὴν τῶν Ἀδελφῶν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐτέρως φρονούντων καὶ παντὶ σθένει προσπαθούντων νὰ ἀποπλανῶσιν ἀπλουστέρους τινὰς Ἀδελφοὺς Χριστιανοὺς.

Ἄρθρον Β'. Ὅφείλουσιν ἅπαντες οἱ ἀδελφοὶ ἐκάστην Κυριακὴν καὶ Ἑορτὴν νὰ πηγαίνουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λίαν πρωτῶ, ἐκτὸς μεγάλης ἀνάγκης, καὶ μετ' ἀπαιτουμένης προσοχῆς καὶ ἄκρας εὐλαβείας νὰ ἴστανται καὶ ἀκροάζωνται τὴν Ἱερὰν ἀκολουθίαν καὶ λειτουργίαν καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἄρθρον Γ'. Ἐκάστην Κυριακὴν τὸ ἑσπέρας θὰ συνέρχωνται τὰ μέλη αὐτῆς καὶ θὰ ἀναγινώσκουσιν τὸ Κυριακοδρόμιον τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη, τὰς διδασκαλίας Ἡλίας Μηνιάτη, τοὺς λόγους Γρηγορίου Γώγου, τὴν Ἱερὰν Κατήχησιν τοῦ Πλάτωνος Μόσχας καὶ ἄλλων Διδασκάλων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον Δ'. Ἐκαστὸν μέλος τῆς Ἀδελφότητος θὰ καταθέτῃ εἰς τὸ ταμεῖον 1/2 γρόσιον καθ' ἑβδομάδα πρὸς ἀγοράν τῶν ἀναγκαιούτων αὐτῆ βιβλίων.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῆ 27 Ἰανουαρίου 1902.

2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»,
 ΙΔΡΥΘΕΝΤΟΣ ΤΟ 1904

Κεφάλαιον Α'

Σκοπὸς τοῦ Σωματείου

Ἄρθρον 1ον

Συναινέσει ἀδιαιρέτων ἀδελφῶν, ἰδρύεται σήμερον τὴν 21ην Μαΐου Σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Σωματεῖον ὁ Εὐαγγελισμός», τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶναι: α) Ἡ συναδέλφωσις καὶ σωματικὴ τῶν μελῶν ἀνάπτυξις. β) Νὰ ἐπέρχηται βοήθὸς εἰς τοὺς ἀδυνατοῦντας νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ τελευταῖα αὐτῶν Χριστιανικὰ καθήκοντα καὶ γ) Ἡ ἀνακούφισις παντὸς ἀποδεδειγμένου ἀπόρου διὰ παροχῆς χρημάτων.

Ἄρθρον 2ον

Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου εἶναι: α) Ἡ ἴδρυσις οἰκήματος πρὸς συνάθροισιν τῶν μελῶν, ἀνταλλαγὴν ἰδεῶν καὶ σύσφιγξιν τῶν φιλικῶν πρὸς ἀλλήλους δεσμῶν. β) Ἡ ἠθικὴ τῶν μελῶν ἀλληλοβοήθεια καὶ ἡ συνεργασία αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀμοιβαίου σκοποῦ. γ) Ἡ σύστασις λαϊκοῦ ἀναγνωστηρίου καὶ σχηματισμὸς βιβλιοθήκης. δ) Ἡ σύστασις ὀμιλιῶν ἢ ἀναγνωσμάτων περὶ ἐνδιαφερόντων καὶ ὠφελίμων ζητημάτων.

Ἄρθρον 3ον

Ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω ἐργασία εἶναι διανεμημένη εἰς δύο τμήματα: α) Ἐντευκτήριο, β) Ἀναγνωστήριον. Τὴν λειτουργίαν δὲ ἐνὸς ἐκάστου τῶν τμημάτων τούτων ὀρίζουσιν εἰδικοί κανονισμοί.

Κεφάλαιον Β'

Περὶ Μελῶν

Ἄρθρον 4ον

Τὰ μέλη τοῦ σωματείου διακρίνονται εἰς τακτικά, συνδρομητάς, ἀντεπιστέλλοντα καὶ ἐπίτιμα.

Ἄρθρον 5ον

Τακτικὸν μέλος δύναται νὰ γίνῃ πᾶς ὅστις παραδεχόμενος τὸν σκοπὸν τοῦ Σωματείου ἔχει ἠθικὸν ἀδιαφιλονείκητον καὶ ἄμεμπτον προηγουμένην συμπεριφορὰν πρὸς τὸ Σωματεῖον.

Ἄρθρον 6ον

Συνδρομητῆς λογίζεται ὁ χρηματικὸς (sic) συνδράμων τὸν σκοπὸν τοῦ Σωματείου.

Ἄρθρον 7ον

Ἀντεπιστέλλον μέλος θεωρεῖται τὸ τακτικὸν μέλος ὅπερ εὑρίσκεται μακρὰν τῆς Θεσσαλονίκης ἐξακολουθεῖ δὲ τὴν ἀπότησιν (sic) τῆς συνδρομῆς του, διαγράφεται δὲ τοῦ μητρώου, ἐὰν καθυστερήσῃ τὴν συνδρομὴν ἐπὶ ἓν ἔτος.

Ἄρθρον 8ον

Ἐπίτιμον μέλος ἀναγορεύεται πᾶς ὅστις μεγάλως θὰ ἔχει (sic) συντελέσει διὰ τῆς ἠθικῆς του ὑποστηρίξεως ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Σωματείου.

Ἄρθρον 9ον

Ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Σωματείου αὐτοδικαίως θεωρεῖται ὁ ἐκάστοτε Μητροπολίτης.

Ἄρθρον 10ον

Ἴνα τις ἐγγραφῇ μέλος τοῦ Σωματείου ὑποβάλλει αἴτησιν πρὸς τὸ Δ. Συμβούλιον, ὅπερ, ἐὰν θεωρηθῇ ὅτι τὸ προτεινόμενον μέλος ἔχει τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζόμενα προσόντα, ἐκθέτει κάλπην ἐν ἣ ψηφίζουσι τὰ μέλη. Ἡ κάλπη μένει ἐκτεθημένη (sic) ἐπὶ δύο ἑβδομάδας καί, ἐὰν τὰ ψηφίσαντα μέλη εἶναι τοῦλάχιστον τὰ δύο τρίτα $\frac{2}{3}$, ἀνοίγεται αὕτη ἐνώπιον τοῦ Δ. Συμβουλίου, τότε ὁ ψηφιζόμενος θεωρεῖται μέλος, ὅταν ἔχη ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν πλειοψηφίαν.

*Άρθρον 11ον

*Άν τὸ Δ. Συμβούλιον μετὰ τὴν ἐξέλεγχιν τῆς κάλπης νομίσει (sic) ὅτι ἡ ψηφοφορία δὲν ἔγεινεν (sic) ὀρθή, δικαιούται νὰ ἀκυρώσῃ αὐτὴν ἐκθέτων (sic) νέαν κάλπην.

*Άρθρον 12ον

*Άμα τῇ ψηφίσει ἐνὸς τακτικοῦ μέλους στέλλεται αὐτῷ ἔγγραφος εἰδοποίησης τῆς ἀποφάσεως καί ταυτοχρόνως ἐγγράφεται ἐν τῷ μητρώῳ τοῦ Σωματείου.

*Άρθρον 13ον

Οἱ συνδρομηταὶ καί τὰ ἐπίτιμα μέλη ἀναγορεύονται μόνον ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Κεφάλαιον Γ'

Γενικαὶ διατάξεις

*Άρθρον 14ον

*Έκαστον τακτικὸν μέλος ὀφείλει νὰ συμμορφωθῇ πρὸς ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ.

*Άρθρον 15ον

*Άπαγορεύεται αὐστηρότατα πᾶσα συζήτησις μὴ συνάδουσα τὸν σκοπὸν τοῦ Σωματείου (sic) καὶ ἀφορῶσα εἰς ζητήματα ἀλλότρια, ἥγουν πολιτικά, κοινοτικά καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ὡς καὶ πᾶν τὸ ἀντιβαῖνον εἰς τὴν αὐστηρὰν ἠθικὴν καὶ τοὺς νόμους τοῦ κράτους.

*Άρθρον 16ον

Πᾶς ὅστις ἤθελε θεωρηθῆ ἔπιβλαβῆς εἰς τὸ συμφέρον τοῦ Σωματείου, ἢ ἡ διαγωγή του μὴ ἀξιοπρεπῆς εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ διαγράφεται τοῦ Μητρώου δι' ἀποφάσεως τῆς ὀλομελείας ἐπὶ τούτου συγκαλουμένης.

*Άρθρον 17ον

Πᾶν μέλος καθυστεροῦν ἀδικαιολογήτως ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὴν συνδρομὴν του ἢ ἄλλο τι χρηματικὸν ποσὸν ἢ πρᾶγμα παύει τοῦ νὰ θεωρῆται μέλος αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελε πληρώσει τὰ καθυστερούμενα.

*Άρθρον 18ον

Πᾶν μέλος διαγραφόμενον κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἢ παραιτούμενον ἔκουσίως δι' οἰονδήποτε λόγον δὲν δικαιούται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν καταβληθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ συνδρομὴν ἢ τι ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Σωματείου.

*Άρθρον 19ον

*Έν ἡ περιπτώσει οἱ δι' ἀποχρῶντα λόγον ἀποχοροῦντες (sic) τοῦ Σω-

ματείου ζητήσωσι μετὰ καιρὸν τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἐγγραφῆς τῶν γίνονται δεκτοί, πληρώνοντες ἐκ νέου δικαίωμα ἐγγραφῆς τῆς ἀνανεώσεώς των, σύμφωνα δὲ καὶ τὸ ἐν τρίτον (1/3) τῆς ἀπουσίας των.

Ἄρθρον 20ον

Πᾶν τακτικὸν μέλος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ τοῦ μετέχειν ὄλων τῶν τμημάτων, ἐκλέγεσθαι δὲ μετὰ ἕξ μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς του.

Ἄρθρον 21ον

Οἱ συνδρομηταὶ καὶ τὰ λοιπὰ μέλη ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλευθέρως φοιτᾶν εἰς τὸ οἶκημα τοῦ Σωματείου καὶ τοῦ μετέχειν τοῦ ἀναγνωστηρίου.

Ἄρθρον 22ον

Τὰ μέλη τοῦ Σωματείου διὰ πᾶν παράπονον, ἢ παρατήρησιν κατὰ τινος τῶν συναδέλφων των ἢ κατὰ τῶν κοσμητῶν ἀπευθύνονται πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον εἰς ὃ ἐπίκειται ἢ περαιτέρω φροντίς.

Κεφάλαιον Δ'

Δωρηταὶ - Εὐεργέται

Ἄρθρον 23ον

Δωρητὴς λογίζεται πᾶς ὁ ἐφάπαξ προσφέρων εἰς τὸ Σωματεῖον ἀπὸ δύο (2) λίρας Τουρκίας μέχρι πέντε (5), εὐεργέτης ἄνω τῶν πέντε μέχρι δέκα (10) καὶ μέγας εὐεργέτης ἄνω τῶν δέκα (10) λιρῶν, τὰ ὀνόματα δὲ αὐτῶν ἀναγράφονται ἐν ἰδιαιτέρῳ πίνακι μεγάλῳις γράμμασι ἀνηρτημένῳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Σωματείου.

Κεφάλαιον Ε'

Πόροι τοῦ Σωματείου

Ἄρθρον 24ον

Οἱ πόροι τοῦ Σωματείου εἶναι: α) Τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς τῶν μελῶν ἐκ δέκα (10) γρ. ἀργυρῶν προκαταβαλλομένων. β) Αἱ μηνιαῖαι συνδρομαὶ αὐτῶν εἰς γρσ. ἀργ. ἕξ (6). γ) Αἱ εἰδικαὶ πρόσοδοι τῶν τμημάτων, ὀριζόμεναι ὑπὸ τῶν εἰδικῶν κανονισμῶν. δ) Αἱ τῶν Συνδρομητῶν ἐκ γρσίων ἀργ. ἕξ (6). ε) Αἱ ἔκτακτοι πρόσοδοι τῶν χορευτικῶν ἐσπερίδων καὶ ἄλλων. στ) Αἱ δωρεαί, τὰ εὐεργετήματα, τὰ κληροδοτήματα καὶ πᾶν ὅ,τι νομίσει συμφέρον ἢ ἀρμόδιον τὸ Δ. Συμβούλιον.

Ἄρθρον 25ον

Ἐκ τῶν ἐκάστοτε ἐτησίων προσόδων 40% κρατοῦνται πρὸς σχηματισμὸν ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, ὅπερ κατατίθεται εἰς τινὰ τράπεζαν, ἐγγρα-

φόμενον ἐξ ἀδιαιρέτου ἐπ' ὀνόματι τριῶν μελῶν τοῦ Σωματείου, ἐκλεγομένων ἐν Γενικῇ συνελεύσει.

Κεφάλαιον Στ' Γενικὴ Διοίκησις

*Ἀρθρον 26ον

Ἡ Γενικὴ Διοίκησις τῶν Σωματείων ἀνατίθεται εἰς ἔννεαμελές Διοικητικὸν Συμβούλιον, ὅπερ ἀποτελοῦσιν: Εἷς Πρόεδρος, εἷς Ἀντιπρόεδρος, εἷς Γενικός Γραμματεὺς, εἷς Εἰδικὸς Γραμματεὺς, εἷς Ταμίας, εἷς Εἰδ. Ταμίας καὶ τρεῖς Σύμβουλοι.

*Ἀρθρον 27ον

Ἡ δὲ διεύθυνσις ἐνὸς ἐκάστου τῶν τμημάτων ἀνατίθεται εἰς ἰδιαίτερον Κοσμήτορα.

*Ἀρθρον 28ον

Διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἀναγνωστηρίου ἐκλέγεται Κοσμήτωρ ἐπιφορτισμένος καὶ τὰ τῆς Βιβλιοθήκης, ὅστις ὀφείλει νὰ τηρῇ αὐτὴν ἐν τάξει καὶ καλῇ καταστάσει συμφώνως τοῦ εἰδικοῦ προγράμματος αὐτῆς (sic).

*Ἀρθρον 29ον

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἐκλέγεται ἐν γενικῇ συνεδριάσει τῶν μελῶν, ἡ διάρκεια αὐτοῦ ὀρίζεται δι' ἓν ἔτος ἀπὸ 22 Μαΐου μέχρι τῆς 31 Μαΐου. Πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι ἐπιτροπαὶ ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

*Ἀρθρον 30ὸν

Τὸ Δ. Συμβούλιον φροντίζει περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων τοῦ Σωματείου καὶ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτοῦ σχέσεων, ἐπιτηρεῖ τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τὴν λειτουργίαν ἐνὸς ἐκάστου τῶν τμημάτων, φροντίζει περὶ προσαρτήσεως νέων μελῶν καὶ περὶ τῆς ἐπαυξήσεως τῶν προσόδων τοῦ Σωματείου, συντάττει ἢ τροποποιεῖ τοὺς εἰδικοὺς τῶν τμημάτων Κανονισμοὺς, ἐκλέγει τὴν κοσμητείαν καὶ ἐν γένει ἀποφασίζει περὶ πάσης ὑποθέσεως τοῦ σωματείου, ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Κανονισμοῦ.

*Ἀρθρον 31ον

Τὸ Δ. Συμβούλιον συνεδριάζει τακτικῶς μὲν ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις παραστῆ ἀνάγκη, ἀπαρτία θεωρεῖται, ὅταν παρῶσι πέντε (5) τῶν μελῶν αὐτοῦ· αἱ δὲ ἀποφάσεις τῶν λαμβάνονται κατὰ πλειονοψηφίαν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας.

Κεφάλαιον Ζ'

Ἰδιαίτερα καθήκοντα τοῦ Δ. Συμβουλίου

Ἄρθρον 32ον

Ἄ Ο Πρόεδρος

α) Ἀντιπροσωπεύει τὸ Σωματεῖον εἰς τὰς ἐξωτερικὰς αὐτοῦ σχέσεις. β) Ἐπιβλέπει τὴν ἐργασίαν τῶν τμημάτων. γ) Συγκαλεῖ καὶ διευθύνει τὰς γενικὰς καὶ τοῦ Δ. Συμβουλίου συνεδριάσεις, δίδων καὶ ἀφαιρῶν τὸν λόγον ἀφ' ἑκάστου τῶν μελῶν. δ) Συνεννοεῖται ἐν ἰδιαίτεραις συνεντεύξεσι μετὰ τῶν Κοσμητῶρων περὶ τῶν ἀναγκῶν, τῶν διαφόρων τμημάτων, ὑποβάλλων τὰς σχετικὰς αἰτήσεις εἰς τὸ Δ. Συμβούλιον. ε) Ὑπογράφει τὰς ἐπιστολάς καὶ πᾶν ἐπίσημον ἔγγραφον τοῦ Σωματείου ὡς καὶ τὰ ἐντάλματα πληρωμῶν, χαίρει δικαίωμα (sic) 2 ψήφων.

Ἄρθρον 33ον

Ἄ Ο Ἀντιπρόεδρος

α) Ὑπογράφει τὰς ἀποδείξεις εἰσπράξεων. β) Ἐπιβλέπει τὰς πράξεις τοῦ Γραμματέως καὶ Ταμείου. γ) Συντάττει μετὰ τοῦ Εἰδ. Γραμματέως τὰ Πρακτικὰ τῶν γενικῶν συνεδριάσεων. δ) Ἀντικαθιστᾷ τὸν Πρόεδρον ἀπουσιάζοντα.

Ἄρθρον 34ον

Ἄ Ο Γεν. Γραμματεὺς

α) Κρατεῖ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Σωματείου, τὰ ἀρχεῖα καὶ τὴν σφραγίδα αὐτοῦ. β) Σφραγίζει καὶ συνυπογράφει μετὰ τοῦ Προέδρου πᾶν ἐκδιδόμενον ἔγγραφον. γ) Κρατεῖ τακτικὰ βιβλία ἐσόδων καὶ ἐξόδων. δ) Ἐκθέτει κατὰ τριμηνίαν συνοπτικῶς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ ταμείου ἐν συνεδριάσει τοῦ Δ. Συμβουλίου.

Ἄρθρον 35ον

Ἄ Ο Εἰδικὸς Γραμματεὺς

α) Ἐγγράφει ἐν τῷ μητρώφ τὰ μέλη. β) Συντάσσει τὰ πρακτικὰ ὄλων τῶν συνεδριάσεων μετὰ τοῦ Ἀντιπροέδρου. γ) Ἐκδίδει τὰς μηνιαίας ἀποδείξεις καὶ δελτία ἐγγραφῆς, ἐν γένει βοηθεῖ τὸν γεν. Γραμματέα εἰς τὰ καθήκοντά του.

Ἄρθρον 36ον

Ἄ Ο Γενικὸς Ταμίας

α) Ἐνεργεῖ ὄλας τὰς πληρωμὰς τοῦ Σωματείου, λαμβάνων ἀπόδειξιν διὰ πᾶσαν πληρωμὴν. β) Ὑπογράφει τὰς ἀποδείξεις ἐγγραφῆς, τηρῶν τακτικὸν βιβλίον ταμείου κλειόμενον κατὰ μῆνα. γ) Πᾶσαν δὲ τριμηνίαν ὑποβάλλει εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον συνοπτικὴν κατάστασιν τοῦ Ταμείου,

ὕποχρεούμενος νὰ καταθέτη εἰς ὅποιανδήποτε περίστασιν ζητηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου τὰ ἐν τῷ Ταμείῳ εὑρισκόμενα χρήματα. δ) Εὐθύνεται ἄτομικῶς διὰ τὰ ἐμπιστευόμενα αὐτῷ χρήματα, τὸ δὲ εἰς τὰς χεῖρας του ταμειακὸν ὑπόλοιπον δέον ἵνα μηδέποτε ὑπερβαίνει (sic) τὰς 5 λίρας Τουρκίας, τὸ δὲ ὑπερβάλλον ποσὸν κατατίθεται εἰς τινὰ τράπεζαν συμφώνως τοῦ 25ου ἄρθρου (sic) τοῦ Κανονισμοῦ.

Ἄρθρον 37ον

Ὁ Εἰδικὸς Ταμίας

α) Εἰσπράττει τὰς μηνιαίας συνδρομάς, κρατῶν βιβλίον τῶν προσωπικῶν λογαριασμῶν τῶν μελῶν. β) Δίδει κατὰ μῆνα λογαριασμὸν τῷ Ταμίᾳ, παραδίδων τὸ εἰσπραχθὲν ποσὸν καὶ λαμβάνει ἀποδείξιν παρ' αὐτοῦ καὶ οὗτος εὐθύνεται ἄτομικῶς διὰ τὰ εἰς τὰς χεῖράς του χρήματα.

Ἄρθρον 38ον

Ἐκαστος τῶν κοσμητόρων διευθύνει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας τοῦ τμήματός του συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Δ. Συμβουλίου, ἐκτελῶν τὰς διὰ τοῦ τμήματός του ἐγκρινομένας δαπάνας καὶ εἰσπράττει τὰς τυχόν εἰδικὰς προσόδους τῶν ὁποίων τὸ ἰσότιμον μετρᾷ καθ' ἑβδομάδα τῷ Ταμίᾳ ἐπὶ ἀποδείξει. Συννεοεῖται (sic) μετὰ τοῦ Προέδρου περὶ πάσης ὑποθέσεως ἀφορῶσης τὸ τμήμά του.

Ἄρθρον 39ον

Ἐν περιπτώσει παραιτήσεως τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ Γ. Ταμῖα διεξάγεται νέα ἐκλογή, τῶν δὲ λοιπῶν ἢ ἀντικατάστασις γίνεται διὰ τοῦ ἀμέσως ἐπιλαχόντος, ἐὰν ἔχη λάβει δέκα (10) τοῦλάχιστον ψήφους, ἐν ἐλλείψει τοιούτου ἐκλέγεται νέον πρόσωπον ἐν Γενικῇ Συνεδριάσει τῶν μελῶν.

Ἄρθρον 40ὸν

Πᾶν μέλος τοῦ Δ. Συμβουλίου, μὴ ἐκπληροῦν τὰ καθήκοντά του ἢ ἀπουσιάσῃ ἐπὶ δῆμιον ἐκ τῶν συνεδριάσεων ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου, ἀντικαθίσταται.

Κεφάλαιον Η'

Γενικαὶ Συνεδριάσεις

Ἄρθρον 41ον

Τὰ μέλη τοῦ Σωματείου συγκαλοῦνται εἰς γενικὴν συνεδρίασιν κατ' ἔτος εἰς τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Μαΐου, ὅπως λάβωσι γνῶσιν τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ καταρτίσωσι τὴν ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπὴν ἐκ τριῶν προσώπων, ἧτις ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος ὀφείλει νὰ ἐξελέγξῃ τὸ ἔργον τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ νὰ ὑποβάλλῃ (sic) γραπτῶς τὸ ἀποτέλεσμα.

Ἄρθρον 42ον

Μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἄνω γενικῆς συνεδριάσεως γίνεται δευτέρα γενικὴ συνεδρίασις, ὅπως γνωρίσωσι τὰ μέλη τὸ ἐξελεγκτικὸν ἔργον καὶ προβῶσιν εἰς νέας ἐκλογάς.

Ἄρθρον 43ον

Ἐκτάκτως τὰ μέλη καλοῦνται εἰς γενικὴν συνεδρίασιν, ὡσάκις παραστῆ ἀνάγκη.

Ἄρθρον 44ον

Πᾶσα πρόσκλησις δεόν ν' ἀναφέρῃ ὀρισμένως τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ὡς καὶ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον θὰ συζητηθῆ.

Ἄρθρον 45ον

Ἡ συνεδρίασις λογίζεται ἐν ἀπαρτίᾳ διὰ μὲν τὰς ἐκλογάς, ἐὰν παρίστανται τὰ δύο τρίτα $\frac{2}{3}$ τῶν μελῶν, διὰ δὲ τὰς ἄλλας ὑποθέσεις τὸ ἡμισυ τῶν μελῶν πλέον ἑνός, μὴ γενομένης δὲ ἀπαρτίας κατὰ τὴν πρώτην πρόσκλησιν, προσκαλοῦνται ἐκ δευτέρου ὅποτε λογίζεται ἀπαρτία ὡσαύποτε τῶν μελῶν καὶ ἂν παραστῶσιν.

Ἄρθρον 46ον

Κατὰ τὰς γενικὰς συνεδριάσεις συντάσσονται πρακτικά, ἀναφέροντα τὸν ἀριθμὸν τῶν λαβόντων μέρος μελῶν ὡς ὑπογράφονται παρ' αὐτῶν.

Ἄρθρον 47ον

Ἐν περιπτώσει ἀσθενείας μέλους τινὸς παραχωρεῖται δωρεὰν ἐκ μέρους τοῦ Σωματείου ἰατρός, φάρμακα καὶ πᾶσα ἄλλη ἀδελφικὴ περίθαλψις.

Ἄρθρον 48ον

Ἀφίεται εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ Δ. Συμβουλίου ἡ διανομὴ συνδρομῶν εἰς τοὺς ἀποδεδειγμένους ἀπόρους κατὰ τὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα, τὰ ὀνόματα δὲ αὐτῶν θὰ καταχωρῶνται εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον κατὰ χρονολογικὴν τάξιν.

Ἄρθρον 49ον

Ἐν περιπτώσει θανάτου μέλους τινὸς γονέων, γυναικῶν, τέκνων καὶ ἀδελφῶν ὑποχρεοῦνται τὰ μέλη νὰ παρακολουθήσωσι τὴν κηδεῖαν, ἄλλως καθυποβάλλονται εἰς πρόστιμον (5) πέντε γροσίων ἀργυρῶν.

Ἄρθρον 50ὸν

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀπὸ τῆς συνεδριάσεως ἀποχώρησις μελῶν, τὸ κάπνισμα ἐν ὥρᾳ αὐτῆς καὶ πᾶσα ἄλλη συζητήσις, μὴ ἀφορῶσα τὰ τῆς συνεδριάσεως.

Ἄρθρον 51ον

Ἦς ἐπέτειος ἑορτῆ τοῦ Σωματείου ὠρίσθη ἡ τρίτη Κυριακὴ τοῦ μηνὸς Μαΐου, ἥτις θὰ τελεῖται (sic) εἰς τινα Ἑκκλησίαν ἢ εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ οἶκμα.

Ἄρθρον 52ον

Τὸ Σωματεῖον ἔχει ὡς σύμβολον αὐτοῦ ταινίαν ἑλληνικοῦ χρώματος, ἐφ' ἧς διὰ μελανῶν γραμμάτων φέρεται ἡ ἐπωνυμία «Σωματεῖον ὁ Εὐαγγελισμὸς 1904».

Ἄρθρον 53ον

Ἡ σφραγὶς τοῦ Σωματείου φέρεי περίξ μὲν τὴν ἐπιγραφὴν «Σωματεῖον ὁ Εὐαγγελισμὸς 1904», ἐν τῷ μέσῳ δὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (εἰκ. 1).

Ἄρθρον 54ον

Τὸ Σωματεῖον δὲν διαλύεται καὶ ἂν ἀκόμη (6) ἔξ μόνον ἐκ τῶν μελῶν ἤθελον τὴν συντήρησιν αὐτοῦ, ἐν περιπτώσει δὲ διαλύσεως ἅπασα ἡ περιουσία αὐτοῦ ἀφιερῶται εἰς τὸ ἐνταῦθα Χαρίσειον Γηροκομεῖον.

Ἄρθρον 55ον

Ὁ παρὼν Κανονισμὸς ἐγκριθεῖς ἐν γενικῇ συνεδριάσει τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς σήμερον, θέλει δὲ ἰσχύσει μέχρι νεωτέρας ἀναθεωρήσεως, ἥτις δύναται νὰ γίνῃ μετὰ δύο ἔτη, ἐὰν ζητηθῇ ὑπὸ τῶν $\frac{2}{3}$ τῶν μελῶν.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 17ῃ Δεκεμβρίου 1904

Τ. Σ.

3. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΟΥ

Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου

Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν εἶναι:

Α'. Ἡ ὑποστήριξις ἀπόρων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν διὰ τῆς παροχῆς ἐνδυμάτων καὶ ὑποδημάτων δις τοῦ ἔτους ἀναλόγως τῶν πόρων τοῦ Συλλόγου.

Β'. Ἡ ἀποφυγὴ παντὸς κακοῦ ξενικοῦ ἐθίμου καὶ ἡ ἐπικράτησις ἀρχῶν τεινουσῶν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, εἰς τὴν Ἑλληνοπρεπῆ μόρφωσιν τῶν τέκνων.

Μέσα πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῶν

Α'. Οἱ πόροι τοῦ Συλλόγου.

Β'. Ἡ ὑποβολὴ γνωμῶν ἐν τε τῷ συμβουλίῳ καὶ γενικαῖς συνεδρίασι.

Πόροι τοῦ Συλλόγου

Α'. Αἱ συνδρομαὶ τῶν μελῶν.

Β'. Αἱ δωρεαί.

Γ'. Τὰ εὐεργετήματα.

Καὶ μέλη μὲν καταγράφονται ἀνεξαίρετως πᾶσαι αἱ προκαταβάλλουσαι ἅπαξ μὲν γρ. ἀργ. 5, κατὰ μῆνα δὲ γρ. 2.

Δωρηταὶ δὲ οἱ προσφέροντες 1-2 λίρας.

Εὐεργεταὶ οἱ προσφέροντες 2-5 λίρας.

Διοίκησις τοῦ Συλλόγου

Ὁ Σύλλογος διοικεῖται ὑπὸ ἐνεαμελοῦς συμβουλίου ἀποτελουμένου ὑπὸ προέδρου, ταμίου, γραμματέως καὶ ἑξ συμβούλων.

Συνεδρία

Α'. Αἱ συνεδρίαὶ εἶναι γενικαὶ καὶ μερικαί.

Β'. Αἱ γενικαὶ συνεδρίαὶ ἀποτελοῦνται ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν καὶ συγκαλοῦνται τακτικῶς μὲν τὴν τελευταίαν Κυριακὴν ἐκάστου Ἰανουαρίου, ὅτε λήγει τὸ συλλογικὸν ἔτος, δίδεται λόγος τῶν πεπραγμένων καὶ γίνονται αἱ ἀρχαιρεσίαι ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις τὸ διοικητικὸν συμβούλιον θεωρήσει (sic) τοῦτο ἀναγκαῖον ἢ ὡσάκις τὸ τρίτον τῶν μελῶν ἐνυπογράφως ζητήσῃ (sic) τοῦτο παρὰ τῆς προέδρου.

Γ'. Ἀπαρτία θεωρεῖται ἐν τε ταῖς γενικαῖς καὶ μερικαῖς συνεδρίαῖς, ὡσαύποτε τῶν μελῶν καὶ ἂν παρευρεθῶσι.

Δ'. Αἱ μερικαὶ συνεδρίαὶ ἀποτελοῦνται ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, τὸ ὁποῖον συγκαλεῖται ὑπὸ τῆς προέδρου τακτικῶς μὲν τὴν τελευταίαν Κυριακὴν ἐκάστου μηνὸς ἐκτάκτως δὲ ὡσάκις ἢ πρόεδρος θεωρήσῃ (sic) τοῦτο ἀναγκαῖον.

Ε'. Πᾶν μέλος δύναται νὰ παρίσταται εἰς τὰς μερικὰς συνεδρίας, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς συζητήσεις.

Στ'. Ἀπαγορεύεται ἐν ταῖς συνεδρίαῖς πᾶσα συζήτησις ἄσχετος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου.

Ζ'. Τὰ μέλη ὀφείλουσιν ἐν ταῖς συζητήσεσι νὰ μὴ παραβαίνωσι τοὺς ὅρους τῆς εὐγενείας καὶ σεμνοπρεπείας πρὸς ἄλληλα· ἢ παραβαίνουσα τὸ ἄρθρον μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν παρατήρησιν διαγράφεται ὅπως καὶ πᾶν μέλος μὴ συμμορφούμενον πρὸς τὸν κανονισμὸν ἐν γένει καὶ πᾶν τὸ ὁποῖον ἤθελε παραμελήσῃ ἐπὶ δύο μῆνας τὴν συνδρομῆν.

Καθήκοντα τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου

Α'. Ἡ πρόεδρος συγκαλεῖ τὰ μέλη καὶ διευθίνει τὰς τε γενικὰς καὶ μερικὰς συνεδρίας· ὑπογράφει τὰς ἐπιστολάς, τὰ πρακτικὰ καὶ πᾶν ἔγγραφον τοῦ Συλλόγου. Ἐν τέλει δὲ τοῦ συλλογικοῦ ἔτους δίδει λόγον τῶν πεπραγμένων.

Β'. Ἡ ταμία ὑπεύθυνος οὖσα διὰ τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα κρατεῖ

τακτικῶς τὸν λογ/σμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων· εἰσπράττει ἐπὶ ἀποδείξει τὰς συνδρομάς καὶ ἐξοφλεῖ τὰς ὑπὸ τῆς προέδρου καὶ γραμματέως ὑπογεγραμμένας χρεωστικὰς τοῦ Συλλόγου ἀποδείξεις καὶ ὑποβάλλει εἰς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον λογ/σμὸν δις τοῦ ἔτους, ὅποτε θὰ πρόκειται νὰ γείνη (sic) ἡ παρασκευὴ τῶν βοηθημάτων.

Γ'. Ἡ γραμματεὺς κρατεῖ βιβλίον τῶν μελῶν, τῶν δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν· προετοιμάζει τὰς πρὸς εἰσπραξίν ἀποδείξεις, τὰς ὁποίας ὑπογράφει ἢ ταμίας συντάσσει τὰ πρακτικὰ τὰ ὁποῖα συνυπογράφει μετὰ τῆς προέδρου, ὡς καὶ πᾶν ἔγγραφον τοῦ συλλόγου.

Δ'. Ἡ ὀλομέλεια τοῦ συμβουλίου φροντίζει περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ σκοποῦ τοῦ συλλόγου καὶ περὶ τῆς αὐξήσεως τῶν πόρων αὐτοῦ· προνοεῖ περὶ τῶν βοηθημάτων καὶ συντάσσει τὸν κατάλογον τῶν ἀπόρων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν.

Ε'. Ἐὰν οἱ πόροι δὲν ἐπαρκοῦν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἐν καταλόγῳ ἀπόρων, τότε προτιμῶνται οἱ διὰ τῆς πλειοψηφίας ἀποδεικνύμενα ἀπορώτεροι.

Στ'. Ἐὰν οἱ πόροι ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐνδεδειγμένων ἀπόρων παρουσιάζουν περίσσευμα, τότε σχηματίζεται ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον, ἅμα ὑπερβῆ τὰς 3 λίρ. τουρκικὰς κατατίθεται εἰς ἀσφαλὲς μέρος ἐντόκως τῇ ἀποφάσει τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου.

Ζ'. Ἐν περιπτώσει διαλύσεως τοῦ συλλόγου τὸ ἐν λόγῳ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον μεταβιβάζεται εἰς τὸ ταμεῖον τῶν σχολείων.

Η'. Δέον νὰ ἀποφύγη τὰς διὰ τῆς δημοσιογραφίας ἐπιδείξεις καὶ ἐν γένει νὰ ἐργάζεται ἀθορύβως.

Θ'. Πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις θὰ λαμβάνονται διὰ ψηφοφορίας ἢ δι' ἀπλῆς ἐρωτήσεως. Ὑπερισχῆς ἢ πλειοψηφία, ἐν δὲ ἰσοψηφίᾳ βαρύνει ἡ ψήφος τῆς προέδρου.

Ι'. Ὁ παρὼν κανονισμὸς ἰσχύει διὰ μίαν τριετίαν, καθ' ἣν διατελεῖ ἐν ἐνεργείᾳ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον.

4. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ «ΟΜΙΛΟΥ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ» ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ

Παναγιώτατε,

Βαθυσθεβάτως ἀναφερόμενοι τῇ Ὑμ. Παναγιότῃ τῇ τόσον λατρευτικῇ καὶ δημοφιλεστάτῃ καταστάσει παρὰ τῷ ποιμνίῳ Αὐτῆς, φέρομεν εἰς γνῶσιν ὅτι (sic) ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου καὶ ἔτους ὑφίσταται ἰδρυθὲν ὑφ' ἡμῶν ἐν τῷ χωρίῳ μας Νεοχωρίῳ (σήμερον Ἀσβεστοχώριον) ὄπερ προᾶσθειον (sic) τῆς Θεσσαλονίκης ἐστὶ σωματεῖον τῶν νέων ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὅμιλος Εὐελπίδων», σκοπὸς τοῦ ὁποίου ἐστὶν ἡ διὰ παντὸς νομίμου τρόπου καὶ χρηστοῦ μέσου τελεσφορωτέρα ἐπιδίωξις τῆς ἐνισχύσεως

καὶ ἐξάρσεως τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ φρονήματος τῶν κατοίκων καὶ ἡ ἄγρυπνος περιφρούρησις τοῦ χωρίου μας κατὰ πάσης εἰσπηδήσεως ξένων προπαγανδῶν ἐν αὐτῷ καὶ πρόληψις ἀπὸ τοῦ προσηλυτισμοῦ εἰς αὐτάς τῶν ἀπλοϊκωτέρων κατοίκων, ὃν τοσοῦτον ἀνευδότης μετὰ τοσαύτας ἔστω ἀποτυχίας αὐτῶν συστηματικῶς ἐπιδιώκουσιν αὐται.

Ἐπειδὴ δὲ οὕτως ὁ βουλγαρικὸς ἐχθρὸς ἔλλοχευεῖ ἄγρυπνος πάντοτε καὶ καραδοκῶν πᾶσαν εὐκαιρίαν ὅπως ὑπεισέλθῃ εἰς τὸ χωρίον μας πρὸς τὸν βουλγαρικὸν δὲ κίνδυνον (sic) νέος κίνδυνος (sic) προστίθεται ἡμῖν ἐκ τῆς γεινιάσεως καὶ τῆς ψευδογεωργικῆς ἀλλὰ κυρίως προσυλιτιστικῆς (sic) σχολῆς τῶν Φρερίδων τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Παύλου διὰ τῆς ἀγορᾶς ὑπ' αὐτῶν καὶ τῆς ἰδρύσεως (sic) τοιαύτης σχολῆς ἐν αὐτῷ τοῦ οὐ μακρὰν τοῦ χωρίου μας ἀλλὰ πολὺ ἐγγὺς εὑρισκομένου αὐτοῦ Ρουντζικίου τῆς περιούμου (sic) ποτὲ ἐπαύλεως τοῦ ὁμογενοῦς Τζέκη.

Διὰ τοῦτο ἐθεωρήσαμεν καλὸν καὶ ἐπιβεβλημένον ὑψίστως ἡμῶν (sic) ὑπὸ τῶν περιστάσεων τὴν ἰδρυσιν (sic) τοῦ ἐν λόγῳ σωματείου μας πρὸς ὅσον τὸ δυνατὸν στεναροτέραν (sic) περιφρούρησιν τοῦ χωρίου μας καὶ τοῦ ὁροδοδόξου Ἑλληνισμοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν τοιούτων κινδύνων (sic).

Τὸν συστηματικὸν φρονηματισμὸν ἐν τῇ βαθυτέρᾳ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ιδέας καὶ θρησκείας κατηγείση (sic) τῶν ἀπλοϊκῶν (sic) κατοίκων καὶ ἰδίας ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ ἐθνικῶς ὅλως ἀνερματιστῶν ἐπιστρεφόντων εἰς τὸ χωρίον μας θέλει ἐπιδιώξῃ τὸ σωματεῖον οὐ μόνον διὰ τῆς κατ' ἴδιαν διδασκαλίας καὶ ἀναπτύξεως τῶν θεμάτων ἐν τῇ συζητήσῃ καὶ τῷ ἀδιαλείπτῳ συγχρωτισμῷ μετ' αὐτῶν ὃν θέλουσιν ἐπιδιώξῃ (sic) τὰ μέλη αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ διὰ δημοσίων διαλέξεων ἃς θέλῃ διοργανώσῃ (sic) τοῦτο ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτοῦ ὑπὸ τε τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀλλὰ ἀργότερον καὶ δι' ἐπὶ τούτῳ ἐκμισθομένου (sic) καταλλήλου διδασκάλου ὑπὸ τοῦ σωματείου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Τὸ ἔργον τῆς γενικωτέρας ἐθνικῆς φρονηματῆσεως (sic) μάλιστα τῶν κατοίκων μελετᾷ ἀργότερον νὰ ἐπιδιώξῃ τὸ σωματεῖον μας καὶ διὰ τῶν νυκτερινῶν σχολῶν αὐτοῦ ἃς σκέπτεται νὰ ἰδρύσῃ (sic) διὰ τε τοὺς ἀπόρους νέους ἀλλὰ καὶ τοὺς τέλειον (sic) ἀγραμμάτους ἐκ τῶν συγχωρίων μας, πρὸς οὓς πρὸς τὰ μηχανικὰ καὶ τὰ κοινὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὴν ἀριθμητικὴν παρουσιάσῃται οὕτω διαρκῆς εὐκαιρία τῷ διδάσκοντι ὅπως καὶ εὐρυτέραν καὶ συστηματικὴν νύξιν πάντοτε ποιῇ καὶ περὶ τῶν ἑλληνικῶν καὶ θρησκευτικῶν ὑποχρεώσεων ἡμῶν καὶ διδάσκει περὶ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ὀρθοδόξων καθηκόντων ἡμῶν φανατίζων οὕτω τοὺς πάντας ὑπὲρ τῆς πατρίδος θρησκείας καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ ἡμῶν καὶ διαθέτων οὕτως αὐτοὺς ἀσφαλῶς κατὰ παντὸς ἀντεθνικοῦ προσηλυτισμοῦ (sic) καὶ προσχωρήσεως. Ἐπίσης (sic) δὲ τὸ ἐθνικώτατον ἔργον τοῦτο καὶ μετάδοσιν τῶν ἀρχῶν του τὸ σωματεῖον μας θέλει ἐπιδιώξῃ καὶ διὰ τὰ πλησιόχωρα τῆς πατρίδος μας μέρη ἐφ' ὧν τὴν ἐπίβλεψιν μάλιστα ἀπὸ τοῦδε ἔχομεν ἐφαρμοσίαι.

Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον θὰ ἐπιτρέψῃ ὑμῖν ἡ Ὑμ. τόσον λαοφιλῆς (sic) Παναγιώτης (sic) πρωτίστως νὰ ἀποτανθῶμεν Αὐτῇ τὴν προστασίαν Αὐτῆς ἐκζητοῦντες καὶ ἐκλιπαροῦντες τὴν πρόφρονα μεσολάβησιν Αὐτῆς πανταχοῦ ὅπου διὰ τοῦ ἀναμφισβητήτου κύρους Αὐτῆς καὶ πειθοῦς δύνανται νὰ φανῇ χρήσιμος Αὐτῇ ἡμῖν ἐν τῇ ἐνισχύσει τοῦ σωματείου μας διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ συνδρομῆς παντὸς μὲν ὁμογενοῦς ἀλλ' ἰδίως τῆς εὐέλπιδος τῶν Θεσσαλονικέων νεολαίας καὶ τῶν διαφόρων σωματείων αὐτῆς ἅτινα ἠθικῶς δύνανται νὰ μᾶς συνδράμωσιν εἰς τὸ ἐθνικώτατον ἔργον τοῦ σωματείου ἡμῶν ὅπερ ὡς ἀπὸ σκοποῦ τὴν αὐστηρωτάτην (sic) φύλαξιν τῶν ἐλληνικῶν παραδόσεων (sic) ἡμῶν, δι' ὧν μακρόθεν ἐγαλουχήθημεν καὶ τὴν διατήρησιν ἀσβέστου καὶ ἀκμαίου τοῦ ἐθνικοῦ ζήλου καὶ ἱεροῦ πυρὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀφωσιώσεως (sic) πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἐνδόξου γένους ἡμῶν καὶ ἐκτείνοντες ἐπὶ μᾶλλον διὰ τῆς καταπολεμήσεως πάσης ἐθνικῆς χαλαρώσεως τοῦ συνδέσμου τῆς πρὸς τὸ ὅλον ἐθνικὸν σῶμα ἐνόητος ἡμῶν δέον νὰ τύχῃ τῆς ἐκθύμου ὑποστηρίξεως ἐκ μέρους τῶν ὁμηλικῶν μας ἰδίως νέων Θεσσαλονικέων καὶ τῶν διαφόρων σωματείων αὐτῶν καὶ τοῦ Πανελληνίου.

Εὐελπιστοῦντες ὅ,τι (sic) θέλῃ ἀξιῶση (sic) τῆς δεουσης προσοχῆς ἡ Ὑμετέρα Παναγιώτης (sic) ταύτην μας καὶ ἐκζητοῦντες τὰς θεοπειθεῖς Αὐτῆς εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐωδόσεως (sic) τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ τοῦ σωματείου μας καὶ ἡμῶν διατελοῦμεν κατασπαζόμενοι τὴν χαριτόβρυτον δεξιάν Αὐτῆς πειθήνια καὶ πιστὰ πνευματικὰ τέκνα Αὐτῆς.

Ἐν Ἀσβεστοχωρίῳ τῇ 24ῃ Ἰουνίου 1905

Ὁ γραμματεὺς
Χρῆστ. Γ. Θωμαΐδης

Τ.Σ.

Ὁ πρόεδρος
Χρήστος Πελετέκης
Μητρόπολις Θεσσαλονίκης
Ἄριθ. πρωτ. 575

5. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΜΠΕΡΟΒΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ «Η ΕΛΠΙΣ»

Κεφάλαιον Α'

Σκοπὸς τῆς Ἀδελφότητος

Ἄρθρον 1. Θεία ἀρωγὴ καὶ ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκιάν τῆς Α.Α.Μ. τοῦ κραταιοτάτου καὶ φιλοπροόδου Ἄνακτος Σουλτάν Ἀβδουλ Χαμήτ τοῦ Π καὶ ταῖς εὐλογίαις τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας συνιστᾶται ἐν Μπερόβῃ ἀγαθοεργὸς Ἀδελφότης «ἡ ἐλπίς» σκοπὸν ἔχουσα: α) τὴν βελτίωσιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἐγχωρίων Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου ἐκπαιδεύσεως, β) τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν τῶν μελῶν καὶ τοῦ καθόλου ὁμογενοῦς στοιχείου διάπλασιν, γ) τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἀπόρων καὶ πασχόντων ὁμογενῶν. Ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιδιώκεται: α) διὰ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ὑποστηρίξεως τῶν

σχολείων Μπερόβης ἀναλόγως τῶν πόρων αὐτῆς, β) διὰ συστάσεως βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστηρίου, γ) διὰ δημοσίων ἠθικῶν καὶ διδακτικῶν διαλέξεων καὶ κοινωφελῶν ἀναγνωσμάτων εἰς ἃ ὀφείλουσι νὰ παρευρίσκωνται πάντα τὰ μέλη, δ) διὰ τῆς παροχῆς βοθηῶν τοῖς ἀπόροις καὶ πάσχουσιν ὁμογενέσι κατὰ τὰς ἑορτὰς ἰδίᾳ τῶν Χριστουγένων καὶ τοῦ Πάσχα.

Κεφάλαιον Β'

Μέλη καὶ εὐεργέται τῆς ἀδελφότητος

Ἄρθρον 2. Ἡ Ἀδελφότης ἀποτελεῖται ἐκ μελῶν διακρινομένων εἰς Τακτικά, Ἐπίτιμα, καὶ Ἀντεπιστέλλοντα. Τακτικά μέλη γίνονται πάντες οἱ δυνάμενοι νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἀδελφότητος. Ἀντεπιστέλλοντα οἱ ἐκτὸς τῆς ἑδρας αὐτῆς διαμένοντες. Ἐπίτιμα δὲ οἱ διαφερόντως εὐεργετήσαντες τὴν Ἀδελφότητα.

Ἄρθρον 3. Ἐκαστον μέλος ἐγγράφεται τῇ συστάσει τοῦλάχιστον τεσσάρων μελῶν τῆς Ἀδελφότητος, ἐὰν ψηφισθῇ ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 4. Τὰ ἐν Μπερόβῃ τακτικά μέλη ὀφείλουσι: α) Νὰ παρευρίσκωνται ἐν ταῖς Γενικαῖς Συνεδριάσεσιν. β) Νὰ καταβάλλωσιν ἐφάπαξ μὲν γρόσια ἄργυρᾶ ὄχι ὀλιγώτερα τῶν πέντε (5), ἑβδομαδιαίας δὲ γρόσιον ἄργυροῦν ἥμισυ ($1/2$).

Ἄρθρον 5. Τὰ τακτικά μέλη τὰ μὴ καταβάλλοντα τὴν συνδρομὴν τῶν ἐπὶ τρεῖς (3) μῆνας, τὰ δὲ ἀντεπιστέλλοντα ἐπὶ ἕξ (6) διαγράφονται τοῦ Μητρώου περὶ οὗ ἀπλῶς εἰδοποιεῖται ἡ Ἀδελφότης, δύνανται ὁμως καὶ πάλιν νὰ προσέλθωσιν, ἐὰν καταβάλωσιν ἀπάσας τὰς καθυστερουμένας συνδρομάς τῶν. Ἐπίσης διαγράφονται καὶ ἐκεῖνοι, ὧν ἡ διαγωγή ἤθελεν ἀποδειχθῆ ἑναντία τῷ σκοπῷ τῆς Ἀδελφότητος, ὅπερ ἀποφασίσει τὸ Δ. Συμβούλιον.

Ἄρθρον 6. Εἰς οὐδὲν μέλος παραιτούμενον ἢ διαγραφόμενον ἀποδίδονται τὰ παρ' αὐτοῦ καταβληθέντα χρήματα.

Ἄρθρον 7. Δωρητὰς ὀνομάζει ἡ ἀδελφότης τοὺς δωρουμένους αὐτῇ εἰς χρῆμα ἢ κτῆμα ἢ εἶδος ἀξίας εἴκοσι (20) γροσίων ἄργυρῶν. Εὐεργέτας τοὺς παρέχοντας αὐτῇ ὡς ἀνωτέρω ποσὸν ἀξίας 40 γροσίων. Μεγάλους Εὐεργέτας δὲ τοὺς χορηγοῦντας αὐτῇ ὡς ἀνωτέρω ποσὸν ἀξίας μιᾶς (1) λίρας ὀθωμανικῆς. Τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν, Εὐεργετῶν καὶ Μεγάλων Εὐεργετῶν ἀναγράφονται μεγάλοις γράμμασιν ἐπὶ πίνακος ἀνηρητημένου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀδελφότητος.

Κεφάλαιον Γ'

Περὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀδελφότητος

Ἄρθρον 8. Ὁ κατὰ καιροῦς Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης ἐστὶν ὁ μόνος Ἐπίτιμος Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος.

Ἄρθρον 9. Τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς Ἀδελφότητος ἀπαρτίζεται ἐξ ἑπτὰ (7) μελῶν ἐκλεγομένων κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν τακτικῶν μελῶν ἐν Γενικῇ Συνεδρίᾳ διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ κατὰ σχετικὴν πλειονοψηφίαν τῶν κατὰ τὴν ἐκλογικὴν συνεδρίαν παρευρισκομένων μελῶν. Τὸ Δ. Συμβούλιον ἀποτελεῖται: Ἐκ τοῦ Προέδρου, Ἀντιπροέδρου, Ταμίου, Γραμματέως, καὶ τριῶν (3) Συμβούλων.

Ἄρθρον 10. Ὁ Πρόεδρος ἀντιπροσωπεύων τὴν Ἀδελφότητα κρατεῖ τὴν σφραγίδα αὐτῆς, συγκαλεῖ τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος καὶ τοῦ Συμβουλίου εἰς συνεδρίας, συνυπογράφει τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριῶν μεθ' ὅλου τοῦ Δ. Σ., δίδει τὸν λόγον τῶν αἰτοῦντι καὶ ἀφαιρεῖ αὐτὸν ἀπὸ τῶν παρεκτερομένων, φροντίζει περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου καὶ περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τοῦ Κανονισμοῦ.

Ἄρθρον 11. Ὁ Ἀντιπρόεδρος ἀναπληροῖ τὸν Πρόεδρον ἀπόντα, τοῦτον δὲ ἀπόντα ὁ πρεσβύτερος τῶν συμβούλων.

Ἄρθρον 12. Ὁ Ταμίας ὑπεύθυνος ὄν διὰ πάντα τὰ ἐμπειστημένα αὐτῷ χρήματα, ἐνεργεῖ πᾶσαν εἰσπραξίν ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει, κρατεῖ τὰ βιβλία τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, οὐδεμίαν χρηματικὴν πληρωμὴν ἐνεργεῖ ἄνευ ἐντάλματος ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως, δίδει τὸν λόγον εἰς τὸ Δ.Σ. περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου, ὡσάκις ζητηθῆ ὑπ' αὐτοῦ.

Ἄρθρον 13. Ὁ Γραμματεὺς ἐγγράφει ἐν τῷ Μητρώφῳ τὰ μέλη, κρατεῖ τὰ βιβλία, ὑπογράφει μετὰ τοῦ Ταμίου τὰς ἀποδείξεις παραλαβῆς καὶ ἐκτελεῖ πᾶσαν ἐν γένει γραφικὴν ἐργασίαν. Τοῦτον ἀπόντα ἀναπληροῖ ἐν τῶν μελῶν τοῦ Δ.Σ. ὀριζόμενον ὑπὸ τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 14. Τὰ λοιπὰ τοῦ Συμβουλίου τρία (3) μέλη λαμβάνουσι μέρος εἰς τὰς συνεδρίας αὐτοῦ τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους καὶ ὑπογράφουσι τὰ πρακτικὰ. Ἐν περιπτώσει ἀποχωρήσεως ἢ ἀποβιώσεως Συμβούλου προσκαλεῖται ὁ ἐπιλαχών.

Ἄρθρον 15. Τὸ Δ. Συμβούλιον ὀφείλει νὰ ἐνοικιάσῃ διὰ τὰς ἐργασίας του κατάλληλον οἶκημα.

Κεφάλαιον Δ'

Αἱ συνεδριάσεις

Ἄρθρον 16. Τὸ Δ.Σ. συνέρχεται τακτικῶς μὲν δις τοῦ μηνὸς τὴν Κυριακὴν, ἐκτάκτως δὲ ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἀποφασίζει κατὰ πλειονοψηφίαν. Ἀπαρτία τοῦ Δ.Σ. θεωρεῖται, ὅταν παρευρεθῶσι τὰ τέσσαρα (4) τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας ἰσχύει ἡ ψήφος τοῦ Προέδρου. Ὅλαι αἱ ἀποφάσεις γίνονται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας.

Ἄρθρον 17. Ἐν ταῖς συνεδριάσεσι δεόν νά τηρῆται ἡ προσήκουσα κοσμιότης μὴ ἐπιτρεπομένων τῶν προσωπικῶν διαπληκτισμῶν, θορύβων καὶ ὕβρεων κατὰ τὰς συζητήσεις. Ἐὰν δὲ συμπέσῃ μέλος τι νά παρεκτραπῆ δικαιούται καὶ ὀφείλει ὁ Πρόεδρος νά ἐπαναγάγῃ αὐτὸ εἰς τὴν τάξιν ἢ ν' ἀφαιρέσῃ τὸν λόγον παρ' αὐτοῦ. Ὡσαύτως ἀπαγορεύονται ἐν ταῖς συνεδριάσεσι συζητήσεις ἀλλότριαι τῷ σκοπῷ τῆς Ἀδελφότητος, δηλ. πολιτικά, θρησκευτικά καὶ ἰδιωτικά, ὡς καὶ τὸ κάπνισμα.

Ἄρθρον 18. Ὁ Πρόεδρος κατ' ἔτος συγκαλεῖ ἐπὶ τούτῳ Γενικὴν Συνεδρίαν, ἀναγινώσκει τὴν λογοδοσίαν αὐτοῦ καὶ εὐθὺς γίνονται αἱ ἀρχειρεσείαι τῆς Ἀδελφότητος διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας κατὰ πλειονοψηφίαν. Δύνανται δὲ καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ μέλη νά ἐκλεγῶσιν. Εἰς ἐκτάκτους συνεδρίας καλεῖ πάντα τὰ μέλη, ὡσάκις τὸ Δ.Σ. κρίνῃ τοῦτο ἀναγκαῖον.

Ἄρθρον 19. Ἐν Γενικῇ Συνεδρίᾳ ἡ Ἀδελφότης ἐκλέγει τριμελῆ ἐπιτροπὴν πρὸς ἐξελέγξιν τῆς ἐτησίας διαχειρίσεως τοῦ Δ.Σ. αὕτη δὲ ἐντὸς ἑβδομάδος ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς ὑποβάλλει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξελέγξεως εἰς τὸ νέον Συμβούλιον.

Ἄρθρον 20. Τὸ Δ.Σ. διαχειρίζεται τοὺς πόρους τῆς ἀδελφότητος.

Κεφάλαιον Ε'

Περὶ βιβλιοθήκης

Ἄρθρον 21. Ἡ Ἀδελφότης κέκτηται βιβλιοθήκην ἀπαρτιζομένην ἐκ τῆς προαιρετικῆς προσφορᾶς τῶν μελῶν καὶ ἄλλων καὶ ἐξ ἀγορῶν.

Ἄρθρον 22. Τὰ ἀναγνώσματα καὶ δημόσια μαθήματα, ὄντα σύμφωνα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς Ἀδελφότητος, θά γίνωνται κατὰ μέθοδον πρακτικὴν καὶ τοῖς πᾶσιν καταληπτῆν.

Ἄρθρον 23. Ἡ διδασκαλία τῶν δημοσίων μαθημάτων γίνεται ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε διδασκάλων ἀποφάσει τοῦ Δ.Σ., ὅφ' οὐ ὀρίζονται καὶ τὰ εἶδη τῶν μαθημάτων καὶ ὁ χρόνος τῆς διδασκαλίας.

Κεφάλαιον Στ'

Γενικαὶ διατάξεις

Ἄρθρον 24. Ὡς ἐπέτειος ἑορτῆ τῆς Ἐδελφότητος ὀρίζεται καὶ τελεῖται μετὰ λειτουργίας μνημονευομένων πάντων τῶν μελῶν, δωρητῶν, εὐεργετῶν καὶ μεγάλων εὐεργετῶν τῆς Ἐδελφότητος.

Ἄρθρον 25. Μετὰ τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἅπαντα τὰ μέλη, οἱ προσκεκλημένοι καὶ λοιποὶ φιλέοργοι μεταβαίνουνσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἐδελφότητος, ἔνθα μετὰ τὴν εἰθισμένην ἱεροτελεσίαν, ἀπαγγέλλει τὸν κατάλληλον πανηγυρικὸν ρήτωρ ἐγκαίρως πρὸς τοῦτο προσκληθεῖς.

Ἄρθρον 26. Ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν φθάσῃ κατωτέρω τῶν δέκα (10), ἡ Ἐδελφότης θεωρεῖται ὡς μὴ ὑφισταμένη, ἅπαντα δὲ ἡ περιουσία αὐτῆς μεταβιβάζεται εἰς τὰ ἐνταῦθα ἐκπαιδευτήρια, ὧν ἡ Ἐφορία ἐκτελεῖ τὸ παρὸν ἄρθρον.

Ἄρθρον 27. Ἡ σφραγὶς τῆς Ἐδελφότητος φέρει περίξ μὲν «Ἁγαθοεργὸς Ἐδελφότης ἡ ἐλπίς ἐν Μπερόβῃ 1905» ἐν τῷ μέσῳ δὲ σταυρόν.

Ἄρθρον 28. Ὁ παρὼν κανονισμὸς δύναται νὰ τροποποιηθῇ μετὰ τριετίαν, ἐὰν τὰ $\frac{3}{4}$ τῶν μελῶν ζητήσωσι τοῦτο, ἀμεταβλήτου μένοντος πάντοτε τοῦ 26ου ἄρθρου.

Ἐν Μπερόβῃ τῇ 8ῃ Ὀκτωβρίου 1905.

6. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΣΕΡΡΑΙΣ ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΚΑΜΕΝΙΚΩΝ «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»

Κεφάλαιον Α'

Σκοπὸς τῆς Ἐδελφότητος

Ἄρθρον 1. Σκοπὸς τῆς ἐν Σέρραις φιλοπροοδευτικῆς Ἐδελφότητος «Ὁ Εὐαγγελισμὸς» εἶναι κατὰ πρῶτον μὲν λόγον ἡ ἐκ βάρων ἀνέγερσις κτιρίου ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο συνοικιῶν, Ἄνω καὶ Κάτω Καμενίκης, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς Ἑλληνικῇ πλήρῃ δημοτικῇ σχολῇ, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἡ μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς σχολῆς ἀρωγὴ πρὸς συντήρησιν αὐτῆς.

Κεφάλαιον Β'

Περὶ μελῶν τῆς Ἐδελφότητος

Ἄρθρον 2. Τὴν Ἐδελφότητα ἀποτελοῦσι μέλη τακτικά, ἀντεπιστέλλοντα, καὶ ἐπίτιμα.

Ἄρθρον 3. Τακτικὸν μέλος τῆς Ἐδελφότητος δύναται νὰ γείνη (sic)

πᾶς Ὁρθόδοξος, ὅστις ἐγγραφόμενος μὲν πληρώνει ἐφάπαξ ὡς δικαίωμα ἐγγραφῆς γρόσια πέντε (5), καταβάλλει δὲ τακτικῶς τὴν ὀρισμένην ἐτησίαν συνδρομὴν ἐν (1) ἀργυροῦν μετζίτιον. Ὅσοι ἐκ τῶν ἐνοριτῶν τῆς Ἄνω καὶ Κάτω Καμενίκης, ἐπιθυμοῦντες νὰ εἶναι μέλη, ἀδυνατοῦσι νὰ καταβάλωσι τὴν ὀρισμένην ἐτησίαν συνδρομὴν, δύνανται κατ' ἐξαίρεσιν νὰ πληρώνωσι μόνον τὸ ἥμισυ αὐτῆς. Εἰς πᾶν τακτικὸν μέλος χορηγεῖται τὸ οἰκεῖον δίπλωμα, φέρον τὴν σφραγίδα καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως.

Ἄρθρον 4. Πᾶν τακτικὸν μέλος, εὐρισκόμενον μὲν ἐκτὸς τῶν Σερρῶν, καταβάλλων δὲ τακτικῶς τὴν ὀρισμένην ἐτησίαν συνδρομὴν αὐτοῦ, καλεῖται ἀντεπιστέλλον καὶ δικαιούται νὰ ζητῇ καὶ νὰ λαμβάνῃ πληροφορίας περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀδελφότητος παρὰ τοῦ Προεδρείου.

Ἄρθρον 5. Ἐπίτιμον μέλος ἀνακηρύσσεται ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως πᾶς ἐκτὸς τῶν Σερρῶν ὁμογενῆς, ὅστις συντελεεῖ εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἀδελφότητος.

Ἄρθρον 6. Ἄπαντα τὰ τακτικὰ μέλη ἔχουσιν ἀνεξαιρέτως ἴσην ψήφον.

Ἄρθρον 7. Πᾶν μέλος, ὅπερ ἤθελε παρεμβάλλῃ προσκόμματα εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφότητος, ἢ ἀρνεῖται νὰ καταβάλῃ τὴν συνδρομὴν του, διαγράφεται ἐκ τοῦ Μητρώου.

Κεφάλαιον Γ'

Περὶ δωρητῶν, εὐεργετῶν καὶ μεγάλων εὐεργετῶν

Ἄρθρον 8. Ἀνεξαιρέτως φύλου Δωρηταὶ μὲν τῆς Ἀδελφότητος καλοῦνται οἱ συνεισφέροντες ἐφάπαξ μίαν ὀθ. λίραν, εὐεργεταὶ δὲ οἱ συνεισφέροντες ἐφάπαξ ἀπὸ πέντε ἕως εἴκοσι λίρας. Μεγάλοι δὲ εὐεργεταὶ οἱ προσφέροντες εἴκοσι (20) λίρας καὶ πλέον. Αἱ δὲ προσφοραὶ ἐννοοῦνται ἢ εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδη ἀντιστοίχου ἀξίας.

Κεφάλαιον Δ'

Περὶ διοικήσεως τῆς Ἀδελφότητος

Ἄρθρον 9. Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἀδελφότητος εἶναι ἐνδεκαμελής, συγκειμένη ἐκ τοῦ Προέδρου, Ἀντιπροέδρου, Ταμίου, δύο Γραμματέων, γενικοῦ καὶ εἰδικοῦ καὶ ἕξ συμβούλων. Γίνεται δὲ ἡ ἐκλογή αὐτῆς κατ' ἔτος ἐν γενικῇ συνεδριάσει τῆς Ἀδελφότητος ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν

κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν τῶν παρόντων ἐν τῇ συνεδριάσει μελῶν. Ἡ δὲ διάρκεια αὐτῆς εἶναι ἐνιαυσία.

Ἄρθρον 10. Ἡ Δ. Ἐπιτροπὴ συνέρχεται τακτικῶς μὲν κατὰ μῆνα, ἐκτάκτως δέ, ὡςάκις ἐγκρίνη ὁ Πρόεδρος ἢ τὸ ἀπαιτήσωσι δύο ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, καὶ συσκέπεται περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων τὴν Ἀδελφότητα καὶ ἀποφασίζει κατὰ πλειονοψηφίαν. Ἐργάζεται δὲ ἐγκύρως μέχρι τῆς νομίμου ἀντικαταστάσεως αὐτῆς ὑπὸ τῆς διαδόχου Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 11. Ἡ Δ. Ἐπιτροπὴ γενικῶς μὲν ὀφείλει νὰ προνοῇ περὶ ἐπαυξήσεως καὶ ἀσφαλείας τῆς περιουσίας τῆς Ἀδελφότητος, εἰδικὰ δὲ καθήκοντα ἔχει 1) νὰ ἐπισκέπεται κατὰ τὰς ὀνομαστικὰς ἐορτὰς τοὺς ἀνεγνωρισμένους εὐεργέτας τῆς Κοινότητος καὶ τὰ τακτικὰ μέλη· 2) νὰ κάμνη συγχαρητήριον ἐπίσκεψιν εἰς τὰ μνηστευόμενα μέλη· 3) νὰ δημοσιεύῃ διὰ τῶν ἐφημερίδων εὐχαριστήρια ἔγγραφα πρὸς τοὺς Δωρητάς, Εὐεργέτας καὶ Μ. Εὐεργέτας· 4) νὰ γράφῃ πρὸς ἐπίσημα πρόσωπα ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἀδελφότητος· 5) νὰ συνεννοῖται μετὰ τῆς Εἰσπρακτορικῆς Ἐπιτροπῆς· 6) νὰ δαπανᾷ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Σωματείου τὰς ἀπαραιτήτους δαπάνας καὶ 7) νὰ συνεννοῖται μετὰ τοῦ Ταμίου περὶ διαθέσεως τοῦ διαθέσιμου ποσοῦ· ἀλλ' ὅταν τοῦτο ὑπερβαίῃ τὰς 25 λίρας, ὀφείλει νὰ τὸ διαθέτῃ εἰς πρόσωπα, ἅπερ ἤθελαν ἐγκρίνη τὰ δύο τρίτα τῶν ἐν τῇ Γενικῇ Συνεδριάσει παρόντων μελῶν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας μὲ ἀσφαλῆ ἐγγύησιν τοῦ δανειζομένου.

Ἄρθρον 12. Καθήκοντα τοῦ Προέδρου εἶναι: 1) νὰ κηρύττῃ τὴν ἔναρξιν καὶ λήξιν τῶν συνεδριάσεων· 2) νὰ διευθύνῃ τὰς συζητήσεις, δίδων εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν τὸν λόγον, θέτων τὰ ζητήματα εἰς ψηφοφορίαν, ἐπανάγων τοὺς παρεκτρεπομένους εἰς τὴν τάξιν καὶ παραχωρῶν τὴν ἔδραν εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον, ὡςάκις αὐτὸς λαμβάνῃ μέρος ἐν ταῖς συζητήσεσι· 3) νὰ ὑπογράφῃ τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων· 4) νὰ ὑπογράφῃ τὰ πρὸς πληρωμὴν ἐντάλματα, διπλώματα καὶ πάντα τὰ ἐκ τοῦ Γραφείου ἐξερχόμενα ἔγγραφα· 5) νὰ ἐκτελῇ τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἀδελφότητος· 6) νὰ συγκαλῇ εἰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους συνεδριάσεις τὴν Δ. ἐπιτροπὴν (κατὰ τὸ 10 ἄρθρον), καὶ τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος εἰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους γενικὰς συνεδριάσεις (κατὰ τὸ 19 ἄρθρον)· 7) νὰ συγκαλῇ τὴν Δ. ἐπιτροπὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἐνδεκάτου ἄρθρου ὀριζομένων ἐπισκέψεων· 8) νὰ συγκαλῇ τὰ μέλη εἰς συνοδείαν τῶν κηδευομένων νεκρῶν, ὅταν οἱ προσκαλοῦντες οἰκεῖοι προσφέρωσι μίαν λίραν καὶ ἐπέκεινα καὶ 9) νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ Κανονισμοῦ.

Ἄρθρον 13. Τὸν Πρόεδρον ἀπόντα ἀναπληροῖ ὁ Ἀντιπρόεδρος, τοῦτον δὲ τὸ πρεσβύτερον μέλος τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 14. Ἐπίτιμος Πρόεδρος ἀνακηρύσσεται ὑπὸ τοῦ Σωματείου ἐν γενικῇ συνεδριάσει πᾶς ἀνὴρ γενικῆς φήμης ἐπὶ αἰσθήμασι φιλομουσίας καὶ φιλογενείας ἀπολαύων.

Ἄρθρον 15. Ὁ Ταμίας καθήκοντα ἔχει 1) νὰ εἶναι φύλαξ τῆς περιουσίας τῆς Ἀδελφότητος καὶ παντὸς σχετικοῦ πρὸς ταύτην ἐγγράφου· 2) νὰ εἰσπράττῃ ἐκδίδων διπλοτύπους ἀποδείξεις, ἐσφραγισμένας διὰ τῆς σφραγίδος τῆς Ἀδελφότητος· 3) νὰ ἐνεργῇ πᾶσαν πληρωμὴν δι' ἐνταλμάτων ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τοῦ Προέδρου λαμβάνων τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις· 4) νὰ κρατῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰδικὰ βιβλία ἐν τάξει καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν κατάστασιν τῆς περιουσίας τῆς Ἀδελφότητος καὶ 5) νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Δ. ἐπιτροπῆς, ὡσάκις πρόκειται νὰ διαθέσῃ τὸ ἐκάστοτε ἐν τῷ Ταμείῳ διαθέσιμον ποσὸν πρὸς ὠφέλειαν τῆς Ἀδελφότητος.

Ἄρθρον 16. Ὁ γενικὸς Γραμματεὺς καθήκον ἔχει 1) νὰ φυλάττῃ τὰ ἀρχεῖα καὶ τὴν σφραγίδα τῆς Ἀδελφότητος· 2) νὰ τηρῇ τὴν ἀλληλογραφίαν· 3) νὰ ἐγγράφῃ τὰ μέλη ἐν τῷ Μητρώῳ· 4) νὰ συντάσῃ τὰ πρακτικὰ τῶν Γ. συνεδριάσεων καὶ νὰ συνυπογράψῃ αὐτὰ μετὰ τοῦ Προέδρου καὶ 5) νὰ συνυπογράψῃ μετὰ τοῦ Προέδρου πάντα τὰ ἐκ τοῦ Γραφείου ἐξερχόμενα ἔγγραφα. Ἀπὸν ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ γραμματέως.

Ἄρθρον 17. Ὁ εἰδικὸς γραμματεὺς καθήκον ἔχει 1) νὰ συντάσῃ τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς Δ. ἐπιτροπῆς· 2) νὰ παρουσιάσῃ τὰ διπλώματα· 3) νὰ βοηθῇ τὸν γενικὸν γραμματέα εἰς σύνταξιν καὶ ἀντιγραφὴν ἐπιστολῶν, προσκλητηρίων καὶ ἄλλων ἐγγράφων, καὶ 4) νὰ ἀναπληροῖ τὸν γενικὸν γραμματέα, ὅταν ἀπουσιάσῃ. Τὸν δὲ εἰδικὸν γραμματέα ἀπουσιάζοντα ἀναπληροῖ ἕν μέλος τῆς Δ. ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 18. Ἀπαρτία τῆς Δ. ἐπιτροπῆς θεωρεῖται, ὅταν ἦνε ἐπὶ τοὐλάχιστον τῶν μελῶν αὐτῆς παρόντα. Αἱ δὲ ἀποφάσεις γίνονται κατὰ πλειονοψηφίαν τῶν παρόντων.

Κεφάλαιον Ε'

Περὶ συνεδριάσεων τῆς Ἀδελφότητος

Ἄρθρον 19. Ἡ Ἀδελφότης συνεδριάζει τακτικῶς μὲν κατὰ διμηνίαν ἐκτάκτως δὲ, ὡσάκις ἐγκρίνη ἡ Δ. ἐπιτροπὴ ἢ τὸ ἀπαιτήσωσιν ἐγγράφως τοὐλάχιστον δέκα τακτικὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος.

Ἄρθρον 20. Ἡ Ἀδελφότης συνερχομένη εἰς γενικὴν συνέλευσιν θεωρεῖται ἐν ἀπαρτίᾳ, ὅταν ἦνε παρόντα τριάκοντα τοὐλάχιστον μέλη.

Ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ ἀπαρτίας κατὰ τὴν πρώτην πρόσκλησιν, κατὰ τὴν δευτέραν πρόσκλησιν ἀπαρτία θεωρεῖται καὶ ἐξ εἴκοσι μόνον μελῶν παρόντων.

Ἄρθρον 21. Ἡ ἡμερησία διάταξις ἐκάστης συνεδριάσεως, προπαρασκευαζομένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως, περιλαμβάνει ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως, ἄτινα ἐγκριθέντα ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος συνοπογράφονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γ. γραμματέως, δῆλωσιν τῆς ἐγγραφῆς νέων μελῶν, κοινοποίησιν τῶν προσφορῶν, προτάσεων τῶν μελῶν καὶ τῆς Δ. ἐπιτροπῆς, καὶ συζήτησιν ἐπ' αὐτῶν.

Ἄρθρον 22. Αἱ διάφοροι προτάσεις δέον νὰ στέλλωνται πρὸς τὸν γραμματέα δύο τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς συνεδριάσεως· ἀλλὰ καὶ νέαι προτάσεις, μὴ ἐγγεγραμμέναι ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει, εἶναι δυνατὸν νὰ συζητηθῶσιν, ὅταν αὐταὶ ἀναφέρονται εἰς οὐσιώδη συμφέροντα τοῦ Σωματείου, μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

Ἄρθρον 23. Ἐάν μέλος τι ἐν γενικῇ συνεδριάσει ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἀδελφότητος, ἢ Δ. ἐπιτροπῆς ὀφείλει νὰ δίδῃ τοιαύτας.

Κεφάλαιον Στ'

Περὶ πόρων καὶ προσόδων

Ἄρθρον 24. Οἱ πόροι τῆς Ἀδελφότητος προέρχονται 1) ἐκ τῶν ἐτησίων συνδρομῶν τῶν τακτικῶν μελῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐγγραφῆς· 2) ἐκ τῆς προαιρετικῆς συνεισφορᾶς τῶν μελῶν αὐτῆς· 3) ἐκ τῶν προσφορῶν καὶ δωρεῶν φιλομούσων πολιτῶν ἀλλοδαπῶν· 4) ἐκ τῶν προσφορῶν τῶν δεχομένων τὰς ἐορταστικὰς καὶ συγχαρητηρίου ἐπισκέψεις τῆς Δ. ἐπιτροπῆς καὶ 5) ἐκ τῆς προσφορᾶς διὰ τὴν συνοδείαν λειψάνων.

Κεφάλαιον Ζ'

Περὶ ἐορτῶν καὶ Ἀρχαιρεσιῶν

Ἄρθρον 25. Ἡ Ἀδελφότης ἐορτάζει δις τοῦ ἔτους, τῇ 26ῃ 7/βρίου, ἐορτῇ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καθ' ἣν ἐορτάζει ὁ ἱερός ναὸς τῆς Ἄνω Καμενίκης, καὶ τῇ 25ῃ Μαρτίου, ἐορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καθ' ἣν πανηγυρίζει ὁ ἱερός ναὸς τῆς Κάτω Καμενίκης, ὅποτε ἀπαγγέλλεται ὁ πανηγυρικός τῆς ἐορτῆς ὑπὸ τοῦ πρὸ δύο τοῦλάχιστον ἐβδομάδων ὑπὸ τῆς Δ. ἐπιτροπῆς ὀριζομένου προσώπου. Αἱ δὲ ἀρχαιρεσίαι γίνονται τῇ Παρασκευῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μετὰ προηγουμένην λογοδοσίαν τῆς τέως Δ. ἐπιτρο-

Εικ. 1. Σφραγίδες συλλόγων Θεσσαλονίκης

Εικ. 2. Σφραγιδες συλλόγων Θεσσαλονίκης, Σεργῶν, Γευγελῆς, Μπερόβης, Ἀσβεστοχωρίου

πῆς, ἥτις ἐκτυπωθεῖσα δι' ἐκτάκτου ἐπὶ τούτῳ συνδρομῆς τῶν μελῶν, διανέμεται εἰς πάντα τὰ μέλη, τακτικά, ἀντεπιστέλλοντα καὶ ἐπίτιμα καὶ εἰς τοὺς δωρητὰς καὶ εὐεργέτας.

Κεφάλαιον Η'

Περὶ εἰδικῶν ἐπιτροπῶν

Ἄρθρον 26. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Ἀρχαιρεσιῶν ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος τριμελὴς ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς πρὸς ἐξέλεξιν τῶν λογαριασμῶν τοῦ Ταμείου, ἥτις ὑποβάλλει τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν εἰς τὸ Προεδρεῖον, ὑπογεγραμμένην ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ἄρθρον 27. Ἡ Εἰσπρακτορικὴ ἐπιτροπὴ, ἥς ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ὀρίζεται κατὰ τὰς ἀνάγκας, ἐκλεγομένη ὑπὸ τῆς Γ. Συνελεύσεως, ἔργον ἔχει νὰ εἰσπράττῃ τὰς συνδρομὰς τῶν μελῶν, δίδουσα ἀποδείξεις ὑπογεγραμμένας παρὰ τοῦ Ταμίου, ἅμα δὲ νὰ ἐνεργῇ πρὸς ἐγγραφὴν νέων μελῶν.

Κεφάλαιον Θ'

Περὶ σφραγίδος

Ἄρθρον 28. Ἡ Ἀδελφότης ἔχει σφραγίδα, φέρουσαν ἐν μέσῳ τὴν εἰκόνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, περὶξ δὲ τὰς λέξεις Φιλοπροοδευτικὴ Ἀδελφότης Καμενίκων «Ὁ Εὐαγγελισμὸς». Ἐν Σέρραϊς 1890 (εἰκ. 2).

Ἀκροτελεύτιον Ἄρθρον

Ἄρθρον 29. Ὁ παρῶν Κανονισμὸς ἰσχύει ἐπὶ διετίαν, μεθ' ἣν ἀναθεωρεῖται.

RÉSUMÉ

Athanas Angelopoulos, Associations culturels et Associations de bienfaisance en Macédoine durant les dernières années de la domination turque. Thessalonique, Serrès, Ghevgheli.

La recherche des Archives historiques de métropole de Thessalonique (dossiers Nos 539, 540β, 543, 843, 1.078 et 1.079) nous renseignent sur l'activité nationale, éducative et sociale des associations culturels et des associations de bienfaisance à Thessalonique et ses environs, à Serrès et à Ghevgheli, durant les dernières années de la domination turque (1870-1912).

L'objet de cette étude est l'activité des associations, inconnues où peut connues jusqu'à maintenant, à savoir: «Affection et Concorde» (1884), «Guide salulaire» (1902), «Espérance» (1904), «Annonciation» (1904), «Saint Minas» (1904), «Groupement d'orient» (1908), et «Association politique» (1909) à Thessalonique; «Association des Dames» (1906) et «Club des jeunes» (1903) à Asvestochorion; «Espérance» (1905) à Berovo (Vertiskos); «Aimer les uns les autres» (fondée avant 1902) à Zarovo (Nikopolis) et «Annonciation» (1890) à Serrès.

D'ailleurs, l'étude contient quelques statuts existant en manuscrits aux Archives cités.